

ข้อมูลเพื่อการวางแผน พัฒนาการเกษตรรายสินค้า(กาแฟ) จังหวัดพังงา ปี 2565

เอกสารเลขที่ 5/2565
กลุ่มสารสนเทศการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพังงา

คำนำ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพังงา ได้จัดทำข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรรายสินค้า “แพะ” โดยได้รวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ ได้แก่ ข้อมูลด้านนโยบายที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทางด้านกายภาพ ข้อมูลทางด้านการผลิต การตลาด ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ตลอดจนการวิเคราะห์ศักยภาพเบื้องต้นเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาต่อไป

คณะผู้จัดทำ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาให้กับเกษตรกรต่อไป และขอขอบคุณทุกส่วนราชการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

กลุ่มสารสนเทศการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพังงา
สิงหาคม 2565

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	(ก)
สารบัญ	(ข)
สารบัญตาราง	(ค)
สารบัญภาพ	(ง)
ส่วนที่ 1 ทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	1
ยุทธศาสตร์การพัฒนาแพะ สำนักงานปศุสัตว์เขต 8 พ.ศ. 2563-2565	1
ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพังงา (พ.ศ.2561-2565)	3
ยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพังงา (พ.ศ.2566-2570)	4
ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด	5
ข้อมูลด้านกายภาพ	5
ข้อมูลการปกครองและประชากร	9
ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	9
ข้อมูลการผลิตด้านปศุสัตว์	12
พื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงแพะ	13
ส่วนที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของแพะ	15
รูปแบบการเลี้ยงแพะ	15
พันธุ์แพะ	16
การคัดเลือกแพะที่มีลักษณะดีไว้ทำพันธุ์	18
การคัดลักษณะที่ไม่ดีออกจากฝูง	19
การทำนายอายุจากการดูฟันหน้า	20
หลักการผสมพันธุ์	21
การจัดการด้านอาหารสัตว์	22
การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์การเลี้ยง	32
การจัดการ การเลี้ยงดู	34
การจัดการด้านสุขภาพ	37

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
โรคแพะที่สำคัญ	38
ปฏิทินการผลิตและดูแลแพะ	44
ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของแพะ	45
สถานการณ์การผลิตแพะ ปี 2564	45
วิธีการตลาดแพะเนื้อ	46
สถานการณ์และแนวโน้มการผลิตของจังหวัด	47
ต้นทุนการผลิตแพะ	48
โอกาสและแนวทางการบริหารจัดการสินค้า	50
แนวทางการบริหารจัดการและส่งเสริมแพะเป็นสินค้าทางเลือกเชิงพื้นที่	51
ข้อมูลแปลงใหญ่แพะจังหวัดพังงา	54
การวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตแพะจังหวัดพังงา	54
คณะผู้จัดทำ	(จ)

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดพังงา	6
ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนจังหวัดพังงา ปี 2561 – 2564	8
ตารางที่ 3 แสดงการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดพังงาและข้อมูลประชากร	9
ตารางที่ 4 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพังงา (GPP) ปี 2559-2563	9
ตารางที่ 5 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพังงา (GPP) ณ ราคาคงที่ ปี 2559-2563	11
ตารางที่ 6 แสดงอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรจังหวัดพังงา	12
ตารางที่ 7 แสดงจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และปศุสัตว์ จังหวัดพังงา ปี 2564	12
ตารางที่ 8 แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงแพะ	14
ตารางที่ 9 แสดงจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะของประเทศไทยและของภาคใต้ตอนบน ปี 2563-2564	45
ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะรายภาค ปี 2564	46
ตารางที่ 11 แสดงจำนวนเกษตรกร และจำนวนแพะ จังหวัดพังงา ปี 2560-2564	47
ตารางที่ 12 แสดงจำนวนเกษตรกร และจำนวนแพะรายอำเภอ จังหวัดพังงา ปี 2564	48
ตารางที่ 13 แสดงต้นทุนการผลิตแพะ	49
ตารางที่ 14 แสดงค่าใช้จ่ายในการลงทุนเลี้ยงแพะ	50
ตารางที่ 15 แสดงพื้นที่ปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมันที่สามารถเปลี่ยนเป็นแพะ ตามความเหมาะสม ของดินจังหวัดพังงา	52
ตารางที่ 16 แสดงการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตระหว่างการผลิต ยางพารา และปาล์มน้ำมันในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3N) กับสินค้าทางเลือกในพื้นที่เหมาะสม (S1S2) แพะ	53
ตารางที่ 17 แสดงข้อมูลแปลงใหญ่แพะจังหวัดพังงา	54

สารบัญภาพ

เรื่อง	หน้า
ภาพที่ 1 แผนที่จังหวัดพังงา	5
ภาพที่ 2 แผนที่การใช้ที่ดินจังหวัดพังงา	7
ภาพที่ 3 โครงสร้าง GPP จังหวัดพังงา ปี 2563	10
ภาพที่ 4 แผนที่แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงแพะของประเทศไทยและจังหวัดพังงา	13
ภาพที่ 5 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการตลาดแพะเนื้อในเขตปศุสัตว์ที่ 8	46

ส่วนที่ 1

ทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

แผนพัฒนาชาติเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง ลดพึ่งพิงรายได้ระดับกลางและสร้างความสุขของคนไทยภาคการเกษตร มีการพัฒนาการเกษตรสู่การเป็นเลิศด้านอาหาร โดยมูลค่าสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มากกว่า 3 %

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดดำเนินการภารกิจที่สำคัญเพื่อเร่งรัด แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับเกษตรกร และยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลาง ดูแลเกษตรกรให้มีรายได้ที่เหมาะสมด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยมีเป้าประสงค์ คือ 1) เกษตรกรมีความสามารถในการอาชีพของตนเอง (Smart Farmers) 2) สถาบันเกษตรกรมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Smart Agricultural Group) 3) สินค้าเกษตรมีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาด (Smart Agricultural Product) 4) พื้นที่เกษตรและภาคการเกษตรมีศักยภาพ (Smart Areal Agricultural) ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง (รายได้ประชากรชาติต่อหัว มากกว่า 13,000 USD ~ 390,000 บาท/คน ในปี 2579)

ปัจจุบัน พืชเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคใต้ คือ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน ราคาตกต่ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงแก่ครัวเรือนเกษตรกร รัฐบาลได้มีมาตรการให้การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบในรูปแบบโครงการ/กิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการเกษตรแปลงใหญ่ด้านต่างๆ ฯลฯ ด้วยเหตุจูงใจนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ของรัฐบาล ทำให้ปัจจุบันเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากพืชเศรษฐกิจตกต่ำ ได้กลับมาเลี้ยงสัตว์เพื่อสร้างรายได้กันมาก เพราะผลตอบแทนดีกว่า และตลาดยังมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง เช่น แพะ โคเนื้อ ทั้งในรูปแบบเกษตรกรรายเดียวหรือรวมกลุ่ม เพื่อจัดหาทุนดำเนินการ แพะเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ เกษตรกรได้รวมตัวกันจดทะเบียนวิสาหกิจ เป็นเครือข่าย/ชมรม/กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ ซึ่งได้ชื่อว่าการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ที่ดีสุดของกรมปศุสัตว์ เมื่อเปรียบเทียบกับเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ชนิดอื่นๆ เนื่องจากตลาดแพะคุณภาพมีความต้องการสูง และส่วนใหญ่ยังเป็นอาชีพที่อยู่ในมือของเกษตรกรรายย่อย มีการส่งออกไปยังตลาดเกิดใหม่

❖ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแพะ สำนักงานปศุสัตว์เขต 8 พ.ศ. 2563 – 2565

วิสัยทัศน์(Vision) : พัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะให้ยั่งยืน มีผลผลิตที่มีคุณภาพ เพียงพอ และต่อเนื่องต่อการบริโภคและส่งออก

พันธกิจ (Mission) :

- 1) เพิ่มปริมาณการเลี้ยงพะและพัฒนาคุณภาพผลผลิตจากการเลี้ยงพะ
- 2) สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร สถาบันเกษตรกร เครือข่าย และชมรมผู้เลี้ยงพะ
- 3) พัฒนาและเพิ่มจำนวนฟาร์มพะมาตรฐานและโรงฆ่าพะมาตรฐาน
- 4) ส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์จากพะภายในประเทศ
- 5) การสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค
- 6) พัฒนาระบบการตลาดภายในประเทศให้เชื่อมโยงกับตลาดต่างประเทศ
- 7) เพิ่มปริมาณประเภทของผลิตภัณฑ์จากพะและคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- 8) ประสานความร่วมมือทางด้านการผลิต การแปรรูปและการตลาดในพื้นที่ภูมิภาค และระหว่างประเทศ กับหน่วยงานของกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงการต่างประเทศ

เป้าประสงค์(Goals) :

- 1) เพื่อเพิ่มปริมาณพะที่มีคุณภาพ เพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต
- 2) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรเกษตรกรและเครือข่าย
- 3) เพื่อเพิ่มปริมาณพะให้มากขึ้น
- 4) เพื่อเพิ่มผลิตภัณฑ์ให้เพียงพอต่อการบริโภคและส่งออก
- 5) เพื่อส่งเสริมการบริโภคและพัฒนาระบบการตลาด
- 6) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร
- 7) เพื่อพัฒนาระบบการผลิตพะและผลิตภัณฑ์พะให้ได้มาตรฐาน ปลอดภัย และยั่งยืน

เป้าหมาย (Targets) :

- 1) ประชากรพะที่มีคุณภาพในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนเพิ่มขึ้นปีละไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5
- 2) มีชมรม/สหกรณ์ผู้เลี้ยงพะ อย่างน้อยจังหวัดละ 1 ชมรม/สหกรณ์
- 3) ให้การรับรองฟาร์มปลอดโรคบรูเซลโลซิสเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของชมรม/สหกรณ์ผู้เลี้ยงพะ
- 4) มีฟาร์มพะที่ผ่านการรับรองเป็นฟาร์มมาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 ของชมรม/ สหกรณ์ผู้เลี้ยงพะ
- 5) มีโรงฆ่าพะที่ผ่านการรับรองมาตรฐานไม่น้อยกว่าจังหวัดละ 1 โรง
- 6) ส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์จากพะอย่างน้อยจังหวัดละ 1 ครั้ง/ปี

ยุทธศาสตร์(Strategies) : ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์หลัก 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาการผลิตพะที่มีคุณภาพ เพียงพอ ได้มาตรฐานและปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการบริโภค และพัฒนาระบบการตลาดสู่มาตรฐานสากลและฮาลาล

กลยุทธ์ : ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ได้แก่

- กลยุทธ์ที่ 1 : สนับสนุนและพัฒนากลุ่มเกษตรกร เพิ่มทักษะ เทคโนโลยีและนวัตกรรม
- กลยุทธ์ที่ 2 : เพิ่มฟาร์มแพะพันธุ์ดี ปลอดภัยและได้มาตรฐาน
- กลยุทธ์ที่ 3 : ระบบการผลิตแพะและผลิตภัณฑ์แพะให้ได้มาตรฐาน และปลอดภัย
- กลยุทธ์ที่ 4 : พัฒนาระบบการส่งเสริมการบริโภคและระบบการตลาด เครือข่ายการตลาด
- กลยุทธ์ที่ 5 : พัฒนาระบบการตลาดและมาตรฐานสากล

❖ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพังงา

แผนพัฒนาจังหวัดพังงา (พ.ศ. 2561 - 2565) ภายใต้วิสัยทัศน์ “จังหวัดพังงา เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตรกรรมยั่งยืน สังคมแห่งการเรียนรู้สู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ เมืองแห่งความสุข” มีการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติผ่าน 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครบวงจร ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างเสริมระบบการบริหารจัดการด้านการเกษตรอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างเสริมระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและสมดุล ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี ความมั่นคงปลอดภัย เพื่อสร้างสังคม ให้มั่นคงและน่าอยู่ โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างเสริมระบบการบริหารจัดการด้านการเกษตรอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

๒.เป้าประสงค์

มูลค่าสินค้าภาคเกษตรที่เกิดขึ้นปลอดภัยได้มาตรฐาน

๒.กลยุทธ์

1. ผลิตสินค้าเกษตรให้มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน เพื่อการส่งออก
2. ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานโดยใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม
3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรการเกษตรอย่างเหมาะสม
4. ส่งเสริมผลผลิตทางการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
5. พัฒนากลไกการกระจายสินค้าเกษตรสู่ตลาดอย่างเหมาะสม การบรรจุภัณฑ์ การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรโดยการเชื่อมโยงตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ
6. ส่งเสริมพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการ การผลิตที่มีประสิทธิภาพและได้คุณภาพพัฒนากลุ่ม/สถาบันเกษตรกร สหกรณ์ให้เข้มแข็ง รองรับการผลิตสินค้าปลอดภัยได้มาตรฐาน
7. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา

❖ แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพังงา (พ.ศ. 2566 - 2570)

วิสัยทัศน์ (Vision)

“เกษตรกรมีความมั่นคง ผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพ ก้าวสู่เกษตรสมัยใหม่ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน”

พันธกิจ (Mission)

1. พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคง ส่งเสริมสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา
2. ส่งเสริมภาคการเกษตรที่มีคุณภาพตลอดห่วงโซ่อุปทานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
3. เพิ่มประสิทธิภาพด้านการเกษตรด้วยการปรับใช้งานวิจัย เทคโนโลยีนวัตกรรม และภูมิปัญญา
4. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพยั่งยืน
5. พัฒนาการบริหารจัดการงานเกษตรและสหกรณ์

เป้าประสงค์หลักการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด (Goals)

1. เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อาชีพมั่นคง และรายได้จากการทำการเกษตรเพิ่มขึ้น
2. สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดได้รับการพัฒนาคุณภาพการผลิตและมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
3. ทรัพยากรทางการเกษตรได้รับการฟื้นฟูและมีการนำไปใช้เพื่อพัฒนาการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนา (Strategic Issue)

- ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
- ประเด็นการพัฒนาที่ 2 : ส่งเสริมการเกษตรคุณภาพ เพิ่มมูลค่าโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม และภูมิปัญญา
- ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
- ประเด็นการพัฒนาที่ 4 : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ส่วนที่ 2

ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

1. ข้อมูลด้านกายภาพ

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

➤ ที่ตั้งขนาดพื้นที่

จังหวัดพังงา ตั้งอยู่ในภาคใต้ชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก อยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ 8 องศา 27 ลิปดา 52.3 ฟลิปดาเหนือ กับเส้นลองจิจูด ที่ 98 องศา 32 ลิปดาตะวันออก ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 788 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 4,170.885 ตารางกิโลเมตร (2,606,803.125 ไร่) เป็นอันดับที่ 9 ของภาคใต้ และเป็นอันดับที่ 54 ของประเทศ ซึ่งแบ่งเป็นพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

พื้นที่ทำการเกษตร	1,806.112	ตารางกิโลเมตร	หรือประมาณ 1,128,824 ไร่
พื้นที่ป่าไม้	1,722.550	ตารางกิโลเมตร	หรือประมาณ 1,076,594 ไร่
เนื้อที่อื่น ๆ	642.227	ตารางกิโลเมตร	หรือประมาณ 401,392.625 ไร่

➤ อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดระนอง

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดภูเก็ต

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดกระบี่

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดีย

ภาพที่ 1 : แผนที่จังหวัดพังงา

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดพังงา เป็นภูเขาสลับซับซ้อนทอดเป็นแนวยาวจากทิศเหนือไปทิศใต้ มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 239.25 กิโลเมตร มีพื้นที่ป่าไม้ เป็นป่าไม้ประเภทไม้ไม่ผลัดใบ มีชนิดป่าที่สำคัญ ได้แก่ ป่าดิบเขา ป่าดิบชื้น และป่าชายหาด สำหรับบริเวณที่เป็นที่ราบจะลาดลงจากทิศตะวันออกไปยังทิศตะวันตกลงสู่ทะเลอันดามัน ตามชายฝั่งทะเลจะมีป่าชายหาดเกือบตลอด พื้นที่ประกอบด้วยเกาะประมาณ 105 เกาะ และมีเกาะอยู่ในทะเลอันดามันจำนวนมาก เช่น เกาะยาว หมู่เกาะสุรินทร์ และหมู่เกาะสิมิลัน

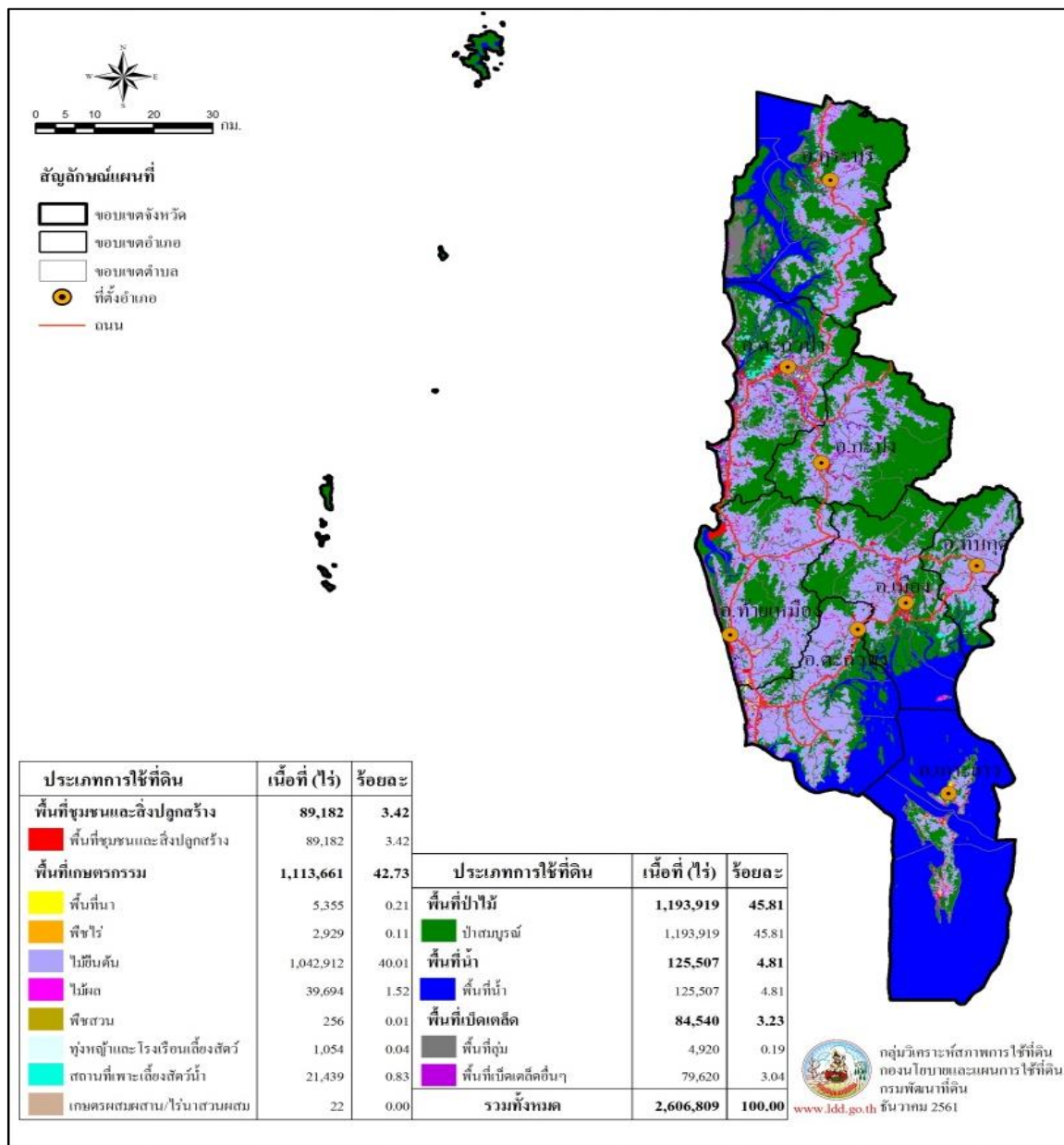
1.3 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดพังงา จากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน จากข้อมูลระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri Map Online) กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำแนกได้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม 1,113,661 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 42.73 ของจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นไม้ยืนต้น ประมาณร้อยละ 40.01 ของจังหวัด หรือคิดเป็นร้อยละ 94 ของพื้นที่เกษตรกรรม

ตารางที่ 1 : สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดพังงา

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่าไม้	1,193,919	45.81
พื้นที่เกษตรกรรม	1,113,661	42.73
พื้นที่นา	5,355	0.21
พืชไร่	2,929	0.11
ไม้ยืนต้น	1,042,912	40.01
ไม้ผล	39,694	1.52
พืชสวน	256	0.01
ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	1,054	0.04
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	21,439	0.83
เกษตรผสมผสานไร่นาสวนผสม	22	-
พื้นที่ป่าไม้	1,193,919	45.81
พื้นที่นา	125,507	4.81
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	84,540	3.23
รวม	2,606,809	100

ที่มาข้อมูล : กรมพัฒนาที่ดิน (2561)

ภาพที่ 2 : แผนที่การใช้ที่ดินจังหวัดพังงา

1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศทั่วไป เนื่องจากจังหวัดพังงาเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้ทะเล อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีมีค่าคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก และมีฝนตกชุกในฤดูฝน เพราะอยู่ทางด้านรับลม จึงได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดผ่านมหาสมุทรอินเดียอย่างเต็มที่ ส่วนฤดูหนาวอากาศไม่หนาวจัด เพราะอยู่ไกลจากอิทธิพลของอากาศหนาวพอสมควรและบางครั้งอาจมีฝนตกได้ เนื่องจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านอ่าวไทยพาเอาฝนมาตกแต่มีปริมาณน้อยกว่าจังหวัดที่อยู่ทางด้านตะวันออกของภาคใต้

ฤดูกาล ฤดูกาลของจังหวัดพังงา พิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 2 ฤดู คือ

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน ระยะนี้เป็นช่วงว่างของฤดูมรสุม จะมีลมจากทิศตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุม ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป เดือนที่มีอากาศร้อนที่สุด คือ มีนาคม
- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนธันวาคม ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย และมีร่องความกดอากาศต่ำปกคลุมภาคใต้เป็นระยะๆ อีกด้วย จึงทำให้มีฝนตกมากตลอดฤดู และเดือนกันยายนจะมีฝนตกมากที่สุด จากการที่มีลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุมในเขตร้อน อุณหภูมิในแต่ละฤดูกาลจึงไม่แตกต่างกันมากนักคือ อยู่ระหว่าง 29 - 36 องศาเซลเซียส สำหรับอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.9 องศาเซลเซียส และปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยปีละประมาณ 3,614.5 มิลลิเมตร

1.5 ปริมาณน้ำฝนจังหวัดพังงา

เนื่องจากจังหวัดพังงา อยู่ทางด้านฝั่งตะวันตกของภาคใต้ ซึ่งรับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้อย่างเต็มที่ ในฤดูฝนจึงเป็นจังหวัดที่มีฝนอยู่ในเกณฑ์ดีมากเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคเดียวกัน ส่วนในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือมีฝนตกน้อยเพราะถูกทิวเขาทางด้านตะวันออกของภาคใต้ปิดกั้นลมไว้ ปริมาณน้ำฝนจังหวัดพังงา ระหว่างปี 2561 - 2564 มีปริมาณน้ำฝนอยู่ในช่วง 2,824.2 มม. ถึง 3,789.0 มม. ปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในปี 2564 วัดได้ 3,789.0 มม. จำนวนวันฝนตก 194 วัน ส่วนปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุดในปี 2562 วัดได้ 2,824.2 มม. จำนวนวันฝนตก 181 วัน

ตารางที่ 2 : แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนจังหวัดพังงา ปี 2561 – 2564

เดือน	ปี 2561		ปี 2562		ปี 2563		ปี 2564	
	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)
มกราคม	160.8	5	73.4	5	40.4	6	22.8	5
กุมภาพันธ์	21.2	5	30.7	3	23.1	4	10.6	5
มีนาคม	106.5	8	56.9	8	13.6	9	63.7	9
เมษายน	172.0	10	135.4	8	142.6	13	268.3	16
พฤษภาคม	176.8	21	293.3	20	191.7	21	379.1	21
มิถุนายน	495.6	20	421.6	20	361.1	20	356.9	20
กรกฎาคม	647.5	22	385.0	21	193.7	21	632.8	21
สิงหาคม	646.7	23	733.0	22	368.0	21	627.8	22
กันยายน	436.8	22	286.4	24	569.7	23	559.6	23
ตุลาคม	340.3	23	245.3	23	835.8	24	520.0	24
พฤศจิกายน	134.8	18	127.9	18	194.9	18	302.5	19
ธันวาคม	84.1	18	43.3	9	122.0	9	44.8	9
รวม	3,423.2	195	2,824.2	181	3,029.1	189	3,789.0	194

ที่มาข้อมูล : สถานีตรวจอากาศจังหวัดพังงา

2. ข้อมูลประชากรและการปกครอง

จำนวนประชากรของจังหวัดพังงา ปี 2564 มีประชากรทั้งสิ้น 268,016 คน เป็นชาย 133,785 คน (ร้อยละ 49.92) หญิง 134,231 คน (ร้อยละ 50.08) อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอตะกั่วป่า มีประชากรทั้งสิ้น 50,031 คน รองลงมาได้แก่อำเภอย้ายเหมือง 48,687 คน และอำเภอตะกั่วทุ่ง 44,777 คน ส่วนอำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุดได้แก่ อำเภอกะปง มีประชากรเพียง 14,397 คน เท่านั้น

ตารางที่ 3 : แสดงการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดพังงาและข้อมูลประชากร

อำเภอ	พื้นที่ ตร.กม.	ห่างจากจังหวัด (กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล		อบต.	ประชากร			จำนวนบ้าน
					เมือง	ตำบล		ชาย	หญิง	รวม	
เมืองพังงา	549.552	-	8	42	1	1	6	20,408	21,130	41,538	18,444
ตะกั่วป่า	478.538	57	8	51	1	2	5	24,684	25,347	50,031	26,783
ตะกั่วทุ่ง	610.779	13	7	68	-	2	7	22,323	22,454	44,777	18,641
ย้ายเหมือง	611.793	57	6	49	-	2	5	24,675	24,012	48,687	22,792
กะปง	588.793	37	5	22	-	1	4	7,222	7,175	14,397	6,622
ทับปุด	272.429	26	6	38	-	1	5	13,043	12,998	26,041	8,857
คุระบุรี	917.948	137	4	33	-	1	4	14,109	13,898	28,007	12,504
เกาะยาว	141.065	40.5	3	18	-	2	2	7,321	7,217	14,538	5,908
รวม	4,170.897	-	48	321	2	13	38	133,785	134,231	268,016	120,551

ที่มาข้อมูล : สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ธันวาคม 2564

3. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

3.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross provincial product:GPP) ในปี 2563 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพังงา มีมูลค่า 54,858 ล้านบาท ลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา (2562) ร้อยละ -32.01 โดยเป็นมูลค่าในภาคการเกษตร 19,357 ล้านบาท (ร้อยละ 35.29) และมูลค่านอกภาคเกษตร 35,501 ล้านบาท (ร้อยละ 64.71)

ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP Per capita) ปี 2563 ประชากรจังหวัดพังงา มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเท่ากับ 219,867 บาท จัดอยู่ในลำดับที่ 16 ของประเทศ และเมื่อเทียบกับปี 2562 ที่มีรายได้เฉลี่ยคนละ 322,991 บาท พบว่า มีสัดส่วนลดลงร้อยละ 31.93

ตารางที่ 4 : แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพังงา (GPP) ปี 2559 – 2563

หน่วย:ล้านบาท

สาขาการผลิต	มูลค่าเพิ่ม ณ ราคาประจำปี				
	2559	2560	2561r	2562r	2563p
ภาคเกษตร	13,406	16,923	16,147	17,599	19,357
เกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง	13,406	16,923	16,147	17,599	19,357
นอกภาคเกษตร	51,697	57,541	61,839	65,588	35,501
ภาคอุตสาหกรรม	3,420	3,282	3,414	3,421	3,183
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	600	593	595	664	657
การผลิต	2,135	1,967	2,149	1,965	
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	620	648	600	640	587

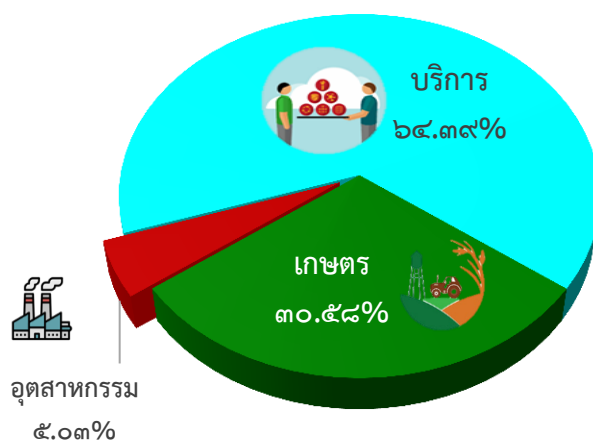
ตารางที่ 4 : แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพังงา (GPP) ปี 2559 – 2563 (ต่อ)

หน่วย:ล้านบาท

สาขาการผลิต	มูลค่าเพิ่ม ณ ราคาประจำปี				
	2559	2560	2561r	2562r	2563p
การจัดหาน้ำ การจัดการ การบำบัดน้ำเสียสิ่งปฏิกูล	65	73	75	84	87
ภาคบริการ	48,227	54,260	56,551	59,939	32,318
การก่อสร้าง	1,093	1,014	1,146	1,203	1,412
การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์และจักรยานยนต์	4,653	5,825	5,311	5,593	5,688
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	5,048	6,744	4,833	5,192	4,356
ที่พักและบริการด้านอาหาร	26,131	28,328	32,103	34,466	9,965
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	346	405	443	516	506
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	2,091	2,194	2,305	2,353	2,334
กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	1,169	1,287	1,309	1,278	1,298
กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	16	19	19	22	20
กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	2,254	2,600	2,942	2,998	489
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศและการประกันสังคมภาคบังคับ	1,907	2,092	2,323	2,425	2,378
การศึกษา	2,303	2,430	2,322	2,315	2,353
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	925	970	1,103	1,191	1,172
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	97	113	129	144	120
กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	244	240	263	243	225
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	65,103	74,465	75,954	80,684	54,859
รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร (บาท)	258,316	296,634	303,764	322,991	219,867
จำนวนประชากร (พันคน)	252	251	250	250	250

ที่มาข้อมูล : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 3 : โครงสร้าง GPP จังหวัดพังงา ปี 2563

มูลค่า GPP ของจังหวัดพังงา
ณ ราคาประจำปี ๒๕๖๓

	มูลค่า (ล้านบาท)
ภาคเกษตร	๑๙,๓๕๗
ภาคอุตสาหกรรม	๓,๑๘๓
ภาคบริการ	๓๒,๓๑๘
GPP รวม	๕๔,๘๕๘

ตารางที่ 5 : แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพังงา (GPP) ณ ราคาคงที่ ปี 2559 – 2563

หน่วย: ล้านบาท

สาขาการผลิต	มูลค่าเพิ่ม ณ ราคาคงที่ (CVMs)				
	2559r	2560r	2561r	2562r	2563p
ภาคเกษตร	7,219	8,663	9,295	9,960	10,454
เกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง	7,219	8,663	9,295	9,960	10,454
นอกภาคเกษตร	32,519	34,573	34,838	36,081	22,303
ภาคอุตสาหกรรม	1,811	1,729	1,827	1,831	1,677
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	341	333	332	363	348
การผลิต	978	900	973	931	845
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	585	604	628	664	577
การจัดหาน้ำ การจัดการ การบำบัดน้ำเสียสิ่งปฏิกูล	35	40	41	47	53
ภาคบริการ	31,311	33,529	33,687	34,957	21,014
การก่อสร้าง	797	727	809	846	995
การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์และจักรยานยนต์	2,176	2,661	2,411	2,458	2,460
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	3,645	4,725	3,377	3,593	2,968
ที่พักและบริการด้านอาหาร	22,222	22,385	23,960	25,118	10,129
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	542	603	679	797	788
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	1,344	1,422	1,490	1,490	1,506
กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	1,228	1,354	1,370	1,330	1,338
กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	17	19	20	23	20
กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	1,402	1,589	1,774	1,791	292
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศและการประกันสังคมภาคบังคับ	1,102	1,171	1,265	1,291	1,243
การศึกษา	1,162	1,195	1,115	1,090	1,090
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	544	552	609	643	622
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	91	106	120	135	112
กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	187	182	197	181	168
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	36,498	39,832	40,729	42,489	30,199

ที่มาข้อมูล : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.2 ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2564 และแนวโน้มปี 2565 จังหวัดพังงา

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2564 ขยายตัวร้อยละ 0.7 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยสาขาพืชขยายตัวร้อยละ 3.0 สาขาปศุสัตว์ขยายตัวร้อยละ 1.1 สาขาป่าไม้ขยายตัวร้อยละ 0.1 ในขณะที่สาขาบริการทางการเกษตรหดตัวร้อยละ 0.8 และสาขาประมงหดตัวร้อยละ 1.3 โดยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อภาคเกษตร ได้แก่ สภาพดินฟ้าอากาศและปริมาณน้ำฝนที่เอื้ออำนวยต่อการผลิตสำคัญ ทั้งยางพาราและปาล์มน้ำมัน ส่งผลให้ผลผลิตสินค้าหลักทั้งยางพาราและปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น โดยดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร ปี 2564 เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.1 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ในขณะที่ดัชนีราคาสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.4 จึงมีผลให้ดัชนีรายได้ภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.8

แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรปี 2565 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 0.3-1.3 โดยสาขาปศุสัตว์ขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 1.1-2.1 สาขาพืชขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 2.2-3.2 สาขาประมงขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ (-0.4)-0.6 สาขาป่าไม้หดตัว อยู่ในช่วงร้อยละ (-3.2)-(-2.2) และสาขาบริการทางการเกษตร

คาดว่าจะหดตัว อยู่ในช่วงร้อยละ (-0.6)-(-0.4) โดยมีปัจจัยสำคัญที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อภาคเกษตร ได้แก่ สภาพอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเกษตรมากขึ้น การเฝ้าระวังควบคุมปัญหา โรคระบาดต่างๆ รวมทั้งมาตรการ และโครงการช่วยเหลือเกษตรกรในด้านต่างๆ ของภาครัฐอย่างต่อเนื่อง และภาวะเศรษฐกิจโลก เป็นต้น

ตารางที่ 6 : แสดงอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรจังหวัดพังงา

หน่วย : ร้อยละ

สาขา	2564	2565
ภาคการเกษตร	0.7	0.3 – 1.3
พืช	3.0	2.2 – 3.2
ปศุสัตว์	1.1	1.1 – 2.1
ประมง	(-1.3)	(-0.4) – 0.6
ป่าไม้	0.1	(-3.2) – (-2.2)
บริการทางการเกษตร	(-0.8)	(-0.6) – (-0.4)

ที่มาข้อมูล : ประมาณการโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8, ธันวาคม 2564

4. ข้อมูลการผลิตด้านปศุสัตว์

จังหวัดพังงา มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคภายในจังหวัด และสามารถส่งจำหน่ายจังหวัดใกล้เคียงได้ จำนวนหนึ่ง สัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญๆ เช่น โคเนื้อ กระบือ สุกร ไก่ แพะ และแกะ เป็นต้น ซึ่งจังหวัดพังงาเป็น จังหวัดที่มีที่ตั้งในตำแหน่งที่เหมาะสมต่อการลงทุนการผลิตภาคเกษตรเพื่อบริโภคและการส่งออก เนื่องจากมี สภาพภูมิอากาศที่ดี ทำเลที่ตั้งติดต่อกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวระดับโลกทั้งในพื้นที่จังหวัดพังงาและพื้นที่ ใกล้เคียง เช่นจังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ รวมทั้งภาวะราคาสินค้าปศุสัตว์ที่ค่อนข้างมีเสถียรภาพทำให้อาชีพ การเลี้ยงปศุสัตว์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2564 มีเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงปศุสัตว์ จำนวน 10,343 ราย มี ผลผลิตมวลรวมด้านปศุสัตว์ ณ ปัจจุบันมีมูลค่ามากกว่าพันล้านบาท/ปี การส่งเสริม อาชีพการเลี้ยงปศุสัตว์จึงเป็นอาชีพทางเลือกที่น่าสนใจ ทั้งปัจจัยด้านราคาสินค้าปศุสัตว์ที่มีเสถียรภาพสูง และราคาสินค้าเกษตรด้านอื่นที่ตกต่ำ และมีตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการผลิตเพื่อส่งจำหน่าย ในพื้นที่ซึ่งมีความต้องการสินค้าเพื่อใช้บริโภคในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ภูเก็ต กระบี่ จึงมีความจำเป็นของส่วน ราชการในการส่งเสริมสนับสนุนทางเลือกอาชีพด้านการปศุสัตว์เป็นอาชีพทางเลือก อย่างมีระบบและมี มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์เพื่อลดปัญหาเรื่องสารตกค้าง เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค ปัญหาด้านมลภาวะที่เกิดจากการเลี้ยงสัตว์ และมาตรฐานอื่นๆช่วงกลางน้ำ ก่อนถึงมือผู้บริโภคเช่นโรงฆ่าสัตว์มาตรฐาน

ตารางที่ 7 : แสดงจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และปศุสัตว์ จังหวัดพังงา ปี 2564

ชนิดสินค้า	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)
โคเนื้อ	9,127	1,228
โคนม	26	2
กระบือ	2,760	240
สุกร	42,922	276

ตารางที่ 7 : แสดงจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และปศุสัตว์ จังหวัดพังงา ปี 2564 (ต่อ)

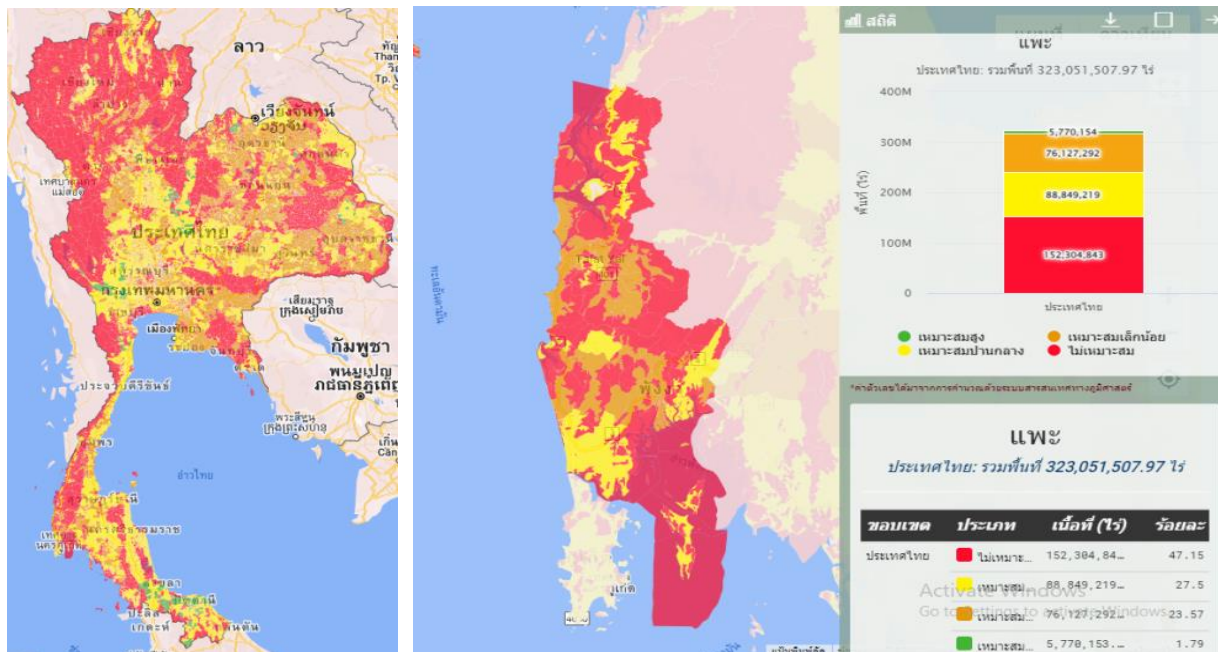
ชนิดสินค้า	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)
ไก่	1,655,434	9,272
เป็ด	31,924	1,175
แพะ	12,764	603
แกะ	135	20

ที่มาข้อมูล : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

รวบรวมโดย : กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์

5. พื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงแพะ

ภาพที่ 4 : แผนที่แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงแพะของประเทศไทยและจังหวัดพังงา

ที่มาข้อมูล : สืบค้นจาก <http://kea-agrimap.appspot.com>. เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2565

พื้นที่ตามเขตความเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงแพะของประเทศไทย มีพื้นที่เหมาะสมสูง 5,770,154 ไร่ เหมาะสมปานกลาง 88,849,219 ไร่ เหมาะสมเล็กน้อย 76,127,292 ไร่ และไม่เหมาะสม 152,304,843 ไร่ โดยจังหวัดพังงา มีพื้นที่เหมาะสมปานกลาง 524,417 ไร่ เหมาะสมน้อย 582,404 ไร่ และมีพื้นที่ไม่เหมาะสม 2,320,926 ไร่ ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 : พื้นที่ตามเขตความเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงแพะ

ระดับ	พื้นที่ในเขตความเหมาะสม (ไร่)				
	เหมาะสมสูง (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวม
ประเทศไทย	5,770,154	88,849,219	76,127,292	152,304,843	323,051,508
จังหวัดพังงา	-	524,417	582,403	2,320,926	3,427,746
เมืองพังงา	-	36,539	104,552	267,898	408,989
กะปง	-	-	130,714	248,607	379,321
ตะกั่วทุ่ง	-	175,214	49,579	183,357	408,150
ตะกั่วป่า	-	14,938	150,417	210,514	375,869
คุระบุรี	-	111,294	22,215	500,981	634,490
ท้ายเหมือง	-	83,326	105,238	193,724	382,288
ทับปุด	-	59,467	19,688	108,004	187,160
เกาะยาว	-	43,638	-	607,841	651,479

ที่มาข้อมูล : สืบค้นจาก <http://kea-agrimap.appspot.com>. เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2565

ส่วนที่ 3

ข้อมูลทั่วไปของแพะ

การเลี้ยงแพะในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังเลี้ยงปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ ลักษณะการเลี้ยงของเกษตรกรยังขาดการใช้หลักวิชาการ เพราะมักจะเข้าใจว่าแพะสามารถหากินได้เก่ง ถึงกับมีคำกล่าวว่าแพะ เป็นสัตว์ล้างโลก กินทุกอย่างที่ขวางหน้า หรือเปรียบแพะเป็นเทศบาลเก็บขยะข้างถนน เนื่องจากเห็นแพะเที่ยวหากินเศษพืชผัก เปลือกผลไม้ กระจดาช หรือแม้ถุงพลาสติกที่ทิ้งอยู่ในตลาดสด ซึ่งความจริงแล้วแพะ เป็นสัตว์ช่างเลือกกิน ถ้ามีพืชอาหารให้เลือกมันจะเลือกกินส่วนใบและยอดอ่อน แต่จะไม่กินส่วนก้านหรือลำต้น ดังนั้นหากผู้เลี้ยงไม่เอาใจใส่ในการเลี้ยงให้ถูกต้อง ผลตอบแทนที่ได้จากแพะจะน้อยลงเป็นเงาตามตัว เช่น สุขภาพทั่วไปไม่สมบูรณ์ ให้ลูกตัวเดียวแทนที่จะเกิดลูกแฝด อัตราการตายของลูกระยะก่อนหย่านมสูง เป็นต้น

ข้อดีในการเลี้ยงแพะ

- ให้ผลผลิตและผลตอบแทนเร็วกว่าการเลี้ยงโค
- หากินเก่ง กินพืชใบไม้ได้หลายชนิด
- ทนทานต่อทุกสภาพภูมิอากาศ
- ขนาดตัวเล็ก ใช้พื้นที่น้อย เลี้ยงดูง่าย
- ให้ผลผลิตเนื้อ นม หนัง ขน

เป้าหมายในการเลี้ยงแพะ เพื่อเพิ่มผลผลิตจำนวนลูกหย่านมต่อปีให้สูงขึ้น ดังนี้

- ลดช่วงห่างการให้ลูกลงจาก 10-12 เดือน เป็น 7-8 เดือน โดยดูแลจัดการเรื่องการผสมพันธุ์ให้พ่อแม่พันธุ์มีความสมบูรณ์
- เพิ่มจำนวนลูกต่อครอกให้สูงขึ้น โดยคัดเลือกลูกแพะที่เกิดจากลูกแฝดมาเลี้ยง ดูแลการให้อาหารพิเศษแก่แม่พันธุ์ 2 อาทิตย์ก่อนผสมพันธุ์
- ลดอัตราการตายของลูกแพะ โดยให้ความอบอุ่นแพะและดูแลความสะอาด

❖ รูปแบบการเลี้ยงแพะ

การเลี้ยงแพะ โดยทั่วไปสามารถแบ่งรูปแบบการเลี้ยงได้ 4 แบบ ดังนี้

- 1) การเลี้ยงแบบปล่อย ให้แพะหากินเองตามธรรมชาติและผสมพันธุ์เอง มักเลี้ยงบริเวณที่มีหญ้า กลางวันจะต้อนให้อยู่ที่มีร่มเงา มักไม่มีการสร้างคอกหรือโรงเรือน แต่จะปล่อยให้อาศัยตามร่มไม้

2) การเลี้ยงแบบผูกล่าม เป็นการผูกล่ามแพะไว้กับที่ อาจเป็นหลักไม้ปักหรือเป็นตอไม้หรือต้นไม้ที่บริเวณโดยรอบมีหญ้าให้แพะกินเพียงพอ วันหนึ่งอาจมีการย้าย 2-3 จุด เพื่อให้ได้กินหญ้าได้มาก ส่วนตอนเย็นจะย้ายมาขังคอก

3) การเลี้ยงแบบกึ่งขังคอก ลักษณะคล้ายการเลี้ยงแบบปล่อย แต่จะสร้างคอกหรือโรงเรือนสำหรับกักขังตอนกลางคืน โรงเรือนมีแต่หลังคาเท่านั้น ตอนเช้าต้อนให้แพะออกหากินตามทุ่งหรือที่มีหญ้า

4) การเลี้ยงแบบขังคอกเป็นการเลี้ยงในคอกหรือโรงเรือนตลอดเวลา โดยให้น้ำและอาหารในคอก แต่อาจมีการปล่อยแพะออกไปหากินข้างนอกบ้าง พื้นคอกมักยกสูง และลาดเอียงหรืออาจเป็นพื้นดินธรรมดา แต่มีการรองพื้นด้วยแกลบ เกษตรกรสามารถเลือกวิธีที่เหมาะสมกับตนเองโดยพิจารณาจากวัตถุดิบ ประสพการณ์ จำนวนแพะ จำนวนทุน และสภาพแวดล้อมที่เลี้ยง

❖ พันธุ์แพะ

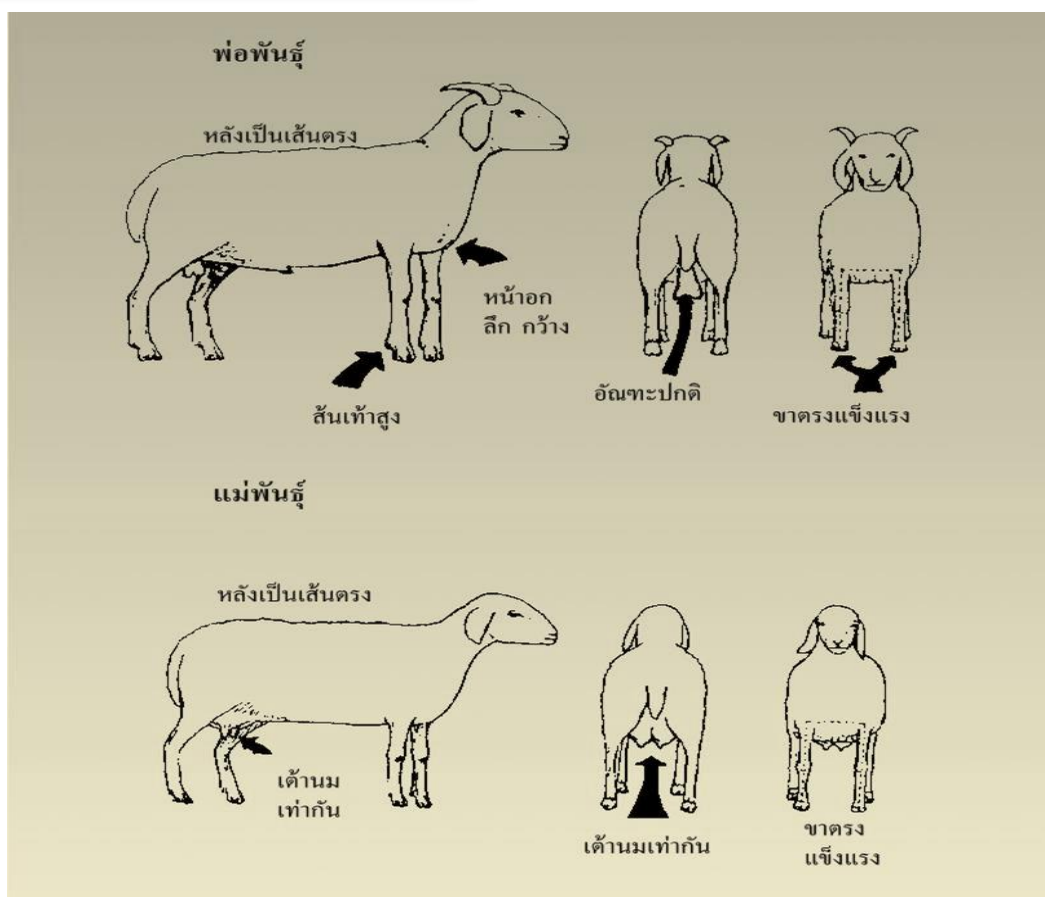
กรมปศุสัตว์วิจัยปรับปรุงพันธุ์แพะที่นำเข้าจากต่างประเทศ ทั้งพันธุ์แท้และลูกผสมเพื่อให้โตเร็ว เพิ่มผลผลิตและคุณภาพเนื้อ นม และปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี ดังนี้

พันธุ์แพะ	รายละเอียดแพะ
แพะพันธุ์แองโกลนูเบียน (Anglonubian) 	เป็นแพะที่ให้ทั้งเนื้อและนม มีหลายสี ทั้งสีเดียวในตัวหรือมีสีต่างปน สันจมูกมีลักษณะเป็นเส้นโค้ง ใบหูยาวปรกลง กรมปศุสัตว์นำเข้ามาเลี้ยงขยายพันธุ์กว่า 20 ปีแล้ว เพื่อปรับปรุงพันธุ์แพะพื้นเมืองให้มีขนาดใหญ่ขึ้น ▪ แรกเกิด 2.5 กก. ▪ หย่านม 15 กก. ▪ โตเต็มที่ผู้ 60 – 70 กก. ▪ โตเต็มที่เมีย 50-60 กก.
แพะพันธุ์บอร์ (Boer) 	เป็นแพะพันธุ์เนื้อขนาดใหญ่ จากประเทศแอฟริกาใต้ ลักษณะเด่น คือลำตัวมีสีขาว หัวและคอจะมีสีแดง ใบหูยาวปรก กรมปศุสัตว์นำเข้ามาจากประเทศแอฟริกาใต้เมื่อปลายปี พ.ศ. 2539 เป็นแพะเนื้อขนาดใหญ่ ▪ แรกเกิด 4 กก. ▪ หย่านม 20 กก. ▪ โตเต็มที่ผู้ 90 กก. ▪ โตเต็มที่เมีย 65 กก.

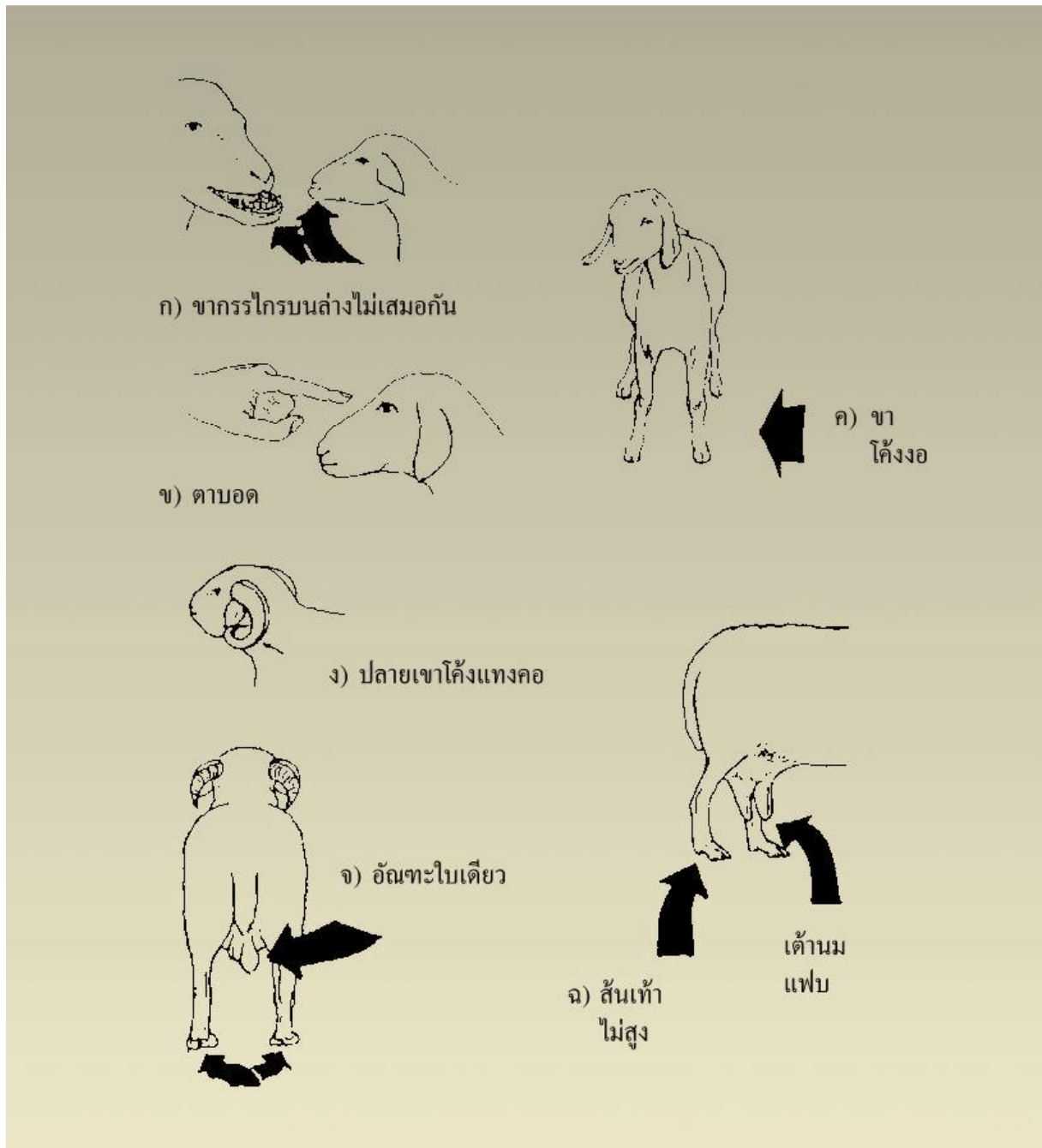
พันธุ์แพะ	รายละเอียดแพะ
แพะพันธุ์ซาเนน (Saanen) 	เป็นแพะพันธุ์นม สีขาวทั้งตัว หูตั้งใบหูเล็ก หน้าตรง ■ โตเต็มที่ผู้ 75 กก. ■ โตเต็มที่เมีย 60 กก. ■ ผลผลิตนมเฉลี่ย 2.2 กก./วัน ระยะ 200 วัน
แพะพันธุ์หลาวซาน (Laoshan) 	เป็นแพะพันธุ์นม จากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน มีลักษณะคล้ายแพะพันธุ์ซาเนน ■ โตเต็มที่ผู้ 80 กก. ■ โตเต็มที่เมีย 60 กก. ■ ผลผลิตนมเฉลี่ย 2.2 กก./วัน ระยะ 200 วัน
แพะพันธุ์อัลไพน์ (Alpine) 	เป็นแพะพันธุ์นม สีน้ำตาลหรือดำ ใบหูเล็กตั้งหน้าตรง มีแถบสีข้างแก้ม ■ โตเต็มที่ผู้ 75 กก. ■ โตเต็มที่เมีย 55 กก. ■ ผลผลิตนมเฉลี่ย 2.2 กก./วัน ระยะ 200 วัน
แพะพันธุ์ทอกเก็นเบอร์ก (Toggenburg) 	เป็นแพะพันธุ์นม สีช็อกโกแลต ใบหูตั้ง หน้าตรงมีแถบสีขาวข้างแก้ม ■ โตเต็มที่ผู้ 75 กก. ■ โตเต็มที่เมีย 55 กก. ■ ผลผลิตนมเฉลี่ย 2.2 กก./วัน ระยะ 200 วัน

พันธุ์แพะ	รายละเอียดแพะ
แพะพันธุ์พื้นเมือง 	แพะพันธุ์พื้นเมืองในภาคใต้ มีสีหลากหลาย ส่วนใหญ่พบมีสีดำ น้ำตาล หรือน้ำตาลสลับดำ สูงถึง 60 เซนติเมตร นอกนั้นจะมีสีขาว เหลือง หรือสีต่าง แพะโตเต็มทีเพศเมียมีความสูงตรงปมขาหน้า เฉลี่ย 48.5 เซนติเมตร แพะของเกษตรกรเลี้ยงดูในชนบทเพศเมียอายุ 1 ปี มีน้ำหนักตัวเฉลี่ย 12.8 กก. แต่ถ้ามีการจัดการที่ดีจะมีน้ำหนักตัว 16.4 กก. แพะพันธุ์พื้นเมืองไทยมีลักษณะคล้ายกับแพะพันธุ์กัทจัง ซึ่งเป็นพันธุ์พื้นเมืองของประเทศมาเลเซีย

❖ การคัดเลือกแพะที่มีลักษณะดีไว้ทำพันธุ์

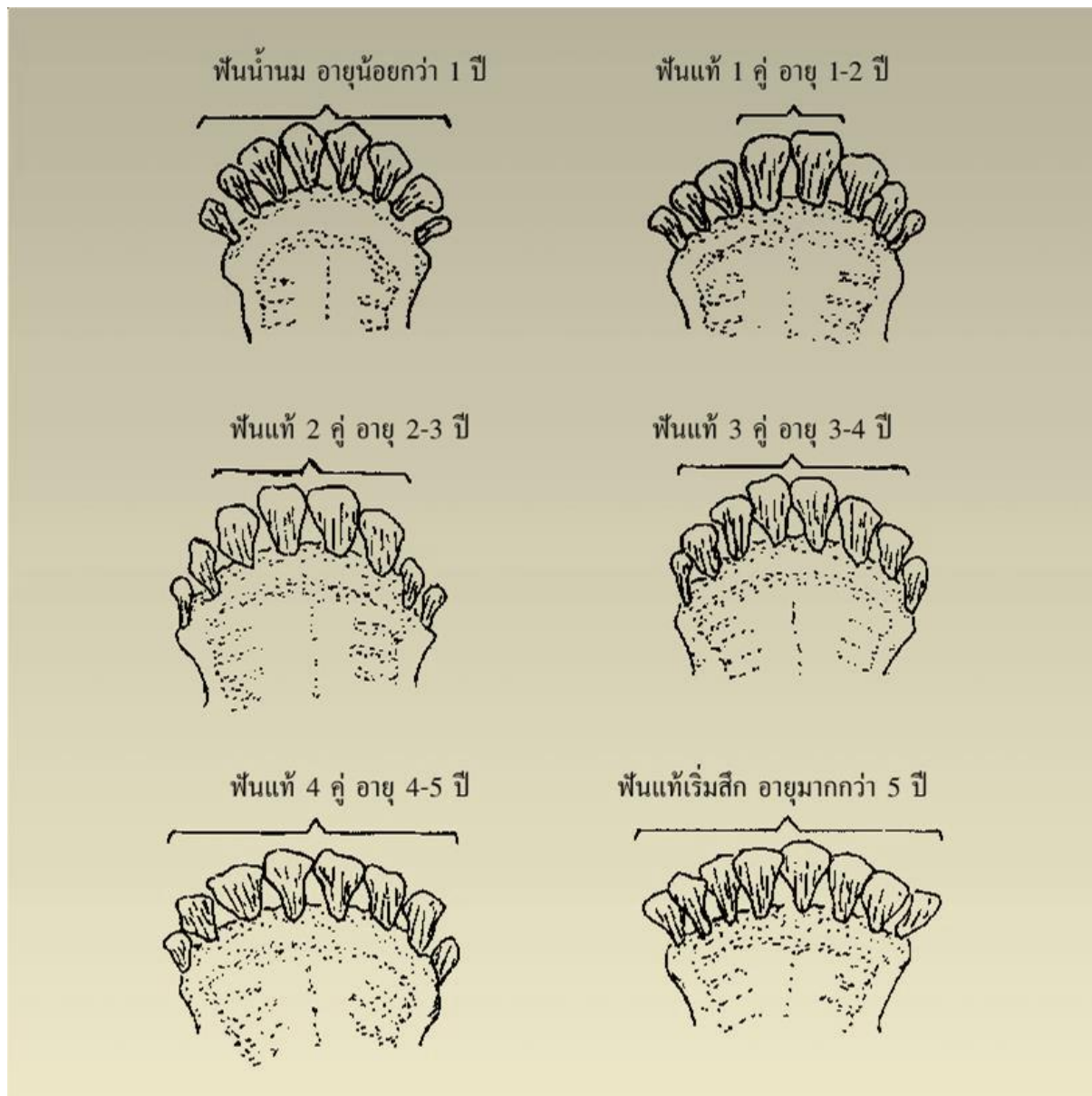

❖ การคัดลักษณะที่ไม่ดีออกจากฝูง

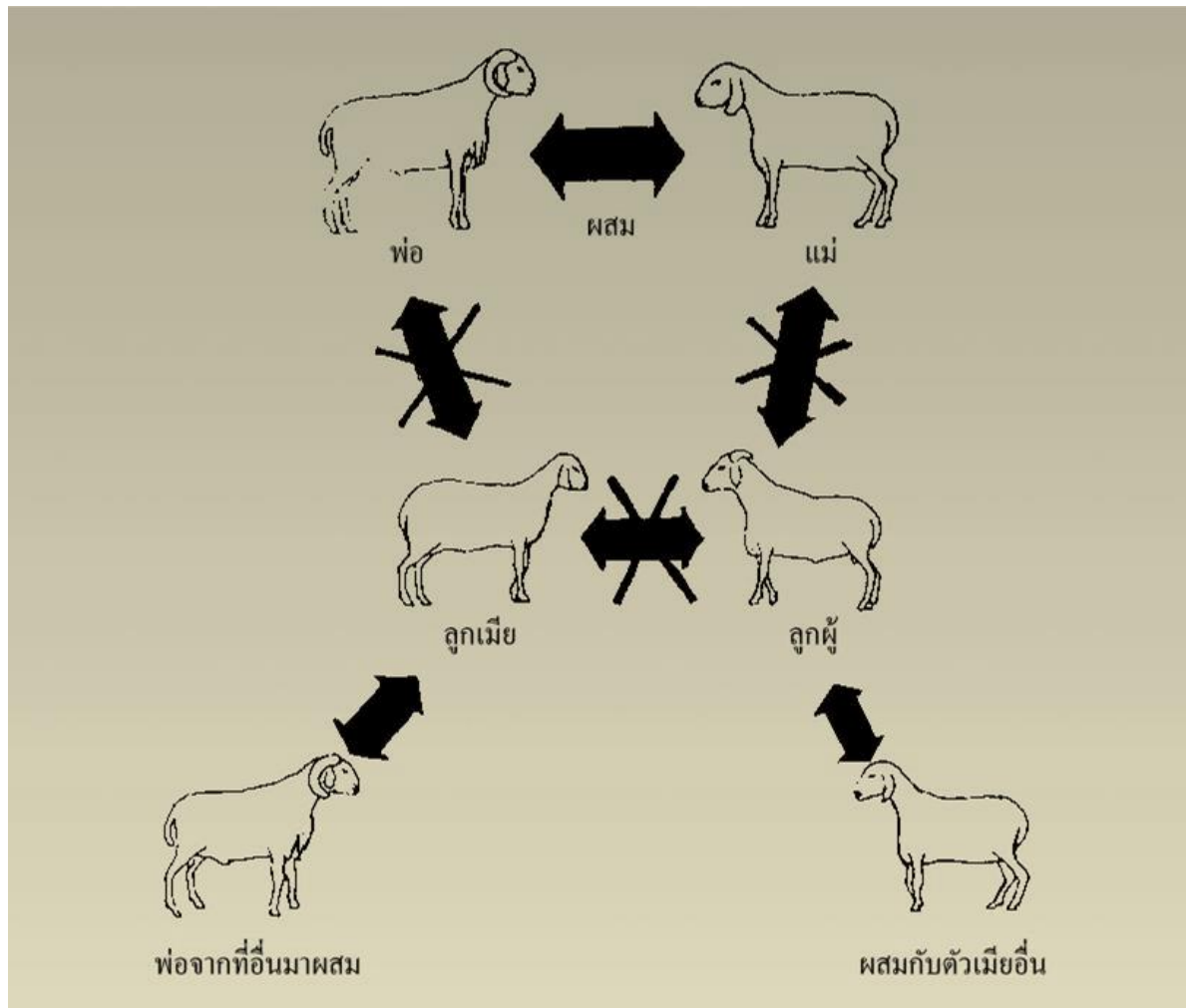

❖ การทำนายอายุจากการดูฟันหน้าล่าง

กรณีที่แพะตัวที่เราต้องการจะซื้อมาเลี้ยง ไม่มีพันธุ์ประวัติ ไม่รู้วันเกิด เราสามารถประมาณอายุแพะ โดยดูจากฟันหน้าด้านล่างของแพะ ซึ่งจะมี 8 ซี่ (4 คู่)

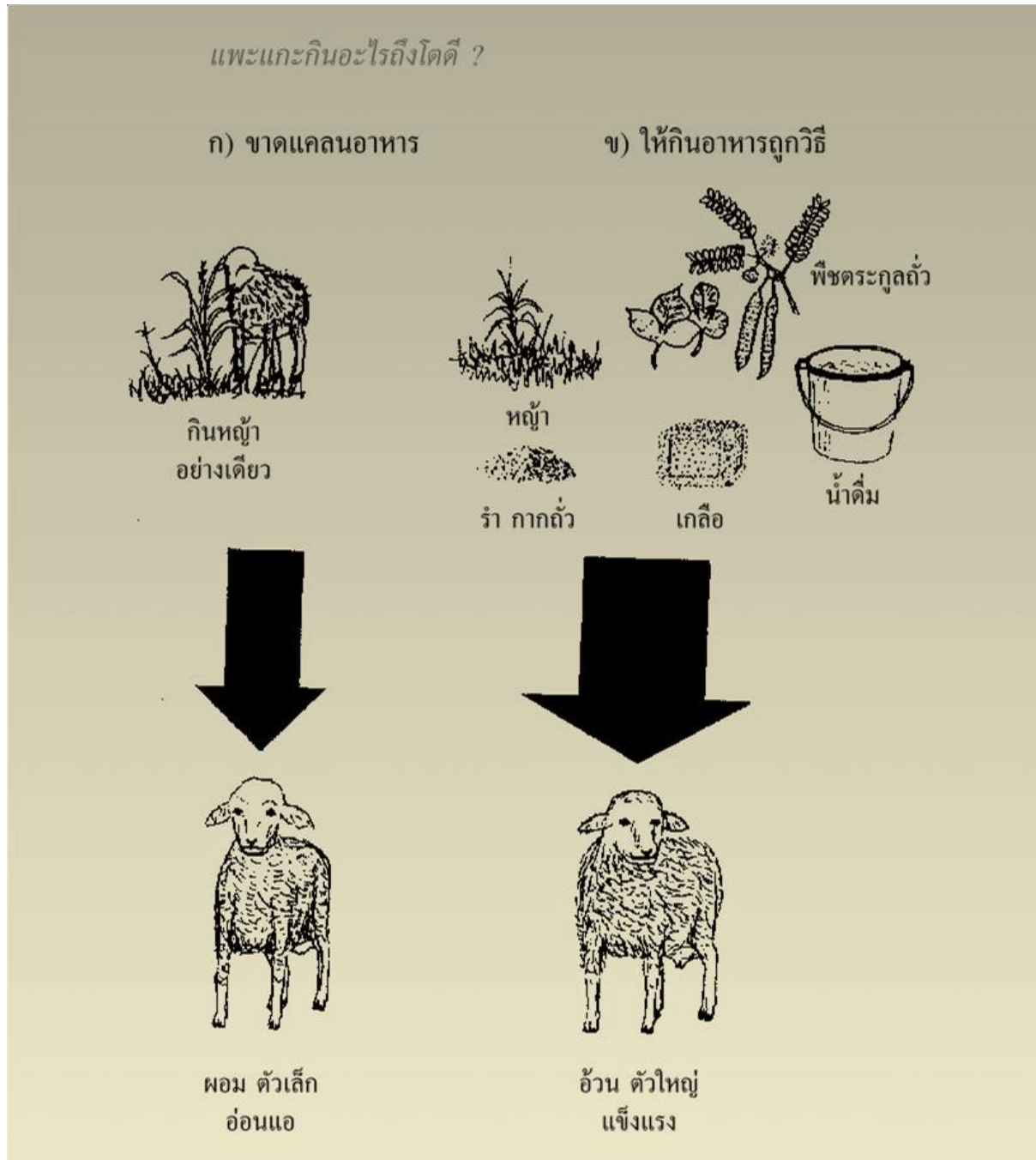
❖ หลักการผสมพันธุ์

หลักการผสมพันธุ์ มีข้อแนะนำดังนี้

1. พ่อแม่พันธุ์คัดเลือกจากสัตว์ที่มีความสมบูรณ์ พันธุ์มีการเจริญเติบโตดี มีประวัติการให้ลูกแฝดสูง
2. ห้ามนำพ่อแม่มาผสมกับตัวลูกของมันเอง
3. ห้ามนำลูกที่เกิดจากพ่อแม่เดียวกันมาผสมกันเอง

❖ การจัดการด้านอาหารสัตว์

❖ การให้นมลูกแพะ

อายุ	ปริมาณและความถี่ในการให้กิน
0-1 สัปดาห์	300 ซีซี : 4 ครั้งต่อวัน
1-2 สัปดาห์	400 ซีซี : 4 ครั้งต่อวัน
2-8 สัปดาห์	เพิ่มถึง 850 ซีซี : 3 ครั้งต่อวัน เริ่มหัดให้กินอาหารข้นเสริม
9-10 สัปดาห์	ลดลงถึง 850 ซีซี : 2 ครั้งต่อวัน
11 สัปดาห์	500 ซีซี : 2 ครั้งต่อวัน
12 สัปดาห์	500 ซีซี : 1 ครั้งต่อวัน
13 สัปดาห์	ให้กินอาหารข้นและอาหารหยาบ

อาหารชั้นสำหรับลูกแพะแรกเกิด - อายุ 4 เดือน

อาหารชั้นของลูกแพะที่เริ่มหัดกิน ตั้งแต่อายุ 2 สัปดาห์จนถึงอายุ 4 เดือน เป็นอาหารที่มีโปรตีนสูงไม่น้อยกว่า 18 เปอร์เซ็นต์ ผลิตจากวัตถุดิบที่ย่อยง่าย มีกากใยไม่เกิน 9 เปอร์เซ็นต์ มีส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์นมและวิตามิน แร่ธาตุที่จำเป็นสำหรับลูกแพะระยะแรก เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ไม่ชะงักการเจริญเติบโตหลังจากหย่านม

อาหารชั้นสำหรับแพะรุ่น - แพะท้องว่าง - แม่แพะท้องไม่เกิน 3 เดือน

เป็นอาหารที่มีโปรตีนไม่น้อยกว่า 14 เปอร์เซ็นต์ มีกากใยไม่เกิน 13 เปอร์เซ็นต์ มีส่วนประกอบของวิตามิน แร่ธาตุที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโต การสร้างโครงสร้างแพะรุ่น และเสริมสร้างความสมบูรณ์พันธุ์ ทำให้เติบโตเป็นหนุ่มสาวเร็ว ผสมติดง่าย การตั้งท้องในช่วงแรกที่มีการเจริญของตัวอ่อนในท้องเติบโตไปอย่างช้าๆ

อาหารชั้นสำหรับแพะท้องมากกว่า 3 เดือน - แพะให้นม

เป็นอาหารที่มีโปรตีนไม่น้อยกว่า 16 เปอร์เซ็นต์ มีกากใยไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ มีส่วนประกอบของวิตามิน แร่ธาตุที่เหมาะสมสำหรับแพะท้องและการเจริญเติบโตของลูกแพะในช่วง 2 เดือนก่อนคลอด รวมถึงแม่แพะในระยะให้นมที่มีความต้องการโปรตีนและพลังงานที่สูงเพียงพอสำหรับการสร้างน้ำนม และเสริมสร้างสภาพร่างกายหลังคลอด

❖ โปรแกรมการให้อาหารแพะ

อายุ/ระยะ	ชนิดอาหาร	ปริมาณการกิน (กรัม/ตัว/วัน)
ลูกแพะ		
แรกเกิด – 3 วัน	- นำนมเหลือง	- เต็มที่ วันละ 3-5 ครั้ง
4 วัน – 2 สัปดาห์	- นมสด/นมเทียม	- 500-900 กรัม แบ่งให้กินวันละ 2-3 ครั้ง
3 – 8 สัปดาห์	- นมสด/นมเทียม - อาหารข้น โปรตีน 18% - หญ้าคุณภาพดี	- 700-900 กรัม แบ่งให้กินวันละ 2-3 ครั้ง - เริ่มให้วันละน้อยๆ แล้วค่อยๆ เพิ่มปริมาณ - วางเสริมให้กิน
2 – 4 เดือน	- อาหารข้น โปรตีน 18% - หญ้าคุณภาพดี	- 700-900 กรัม แบ่งให้กินวันละ 2 ครั้ง - 100 กรัม/ตัว/วัน - ให้กินเต็มที่
แพะรุ่น – แม่แพะท้องว่าง – ท้องไม่เกิน 3 เดือน – พ่อพันธุ์		
4 เดือน – ผสมพันธุ์	- อาหารข้น โปรตีน 14% - หญ้าคุณภาพดี	- 100-200 กรัม/ตัว/วัน - ให้กินเต็มที่ (3 กก./ตัว/วัน)
	- อาหารข้น โปรตีน 14% - อาหารหยาบคุณภาพต่ำ	- 300-600 กรัม/ตัว/วัน - ให้กินเต็มที่
แม่แพะท้องว่าง – ท้องไม่เกิน 3 เดือน	- อาหารข้น โปรตีน 14% - หญ้าคุณภาพดี	- 200-400 กรัม/ตัว/วัน - ให้กินเต็มที่ (4-5 กก./ตัว/วัน)
พ่อพันธุ์	- อาหารข้น โปรตีน 14% - อาหารหยาบคุณภาพต่ำ	- 400-800 กรัม/ตัว/วัน - ให้กินเต็มที่
แม่พันธุ์ท้อง 3 เดือน – แม่แพะให้นม		
แม่แพะท้อง 3 เดือน – แม่แพะให้นม	- อาหารข้น โปรตีน 16% - หญ้าคุณภาพดี	- 600-1,000 กรัม/ตัว/วัน - ให้กินเต็มที่ (4-5 กก./ตัว/วัน)
	- อาหารข้น โปรตีน 16% - อาหารหยาบคุณภาพต่ำ	- 800-1,300 กรัม/ตัว/วัน - ให้กินเต็มที่
แพะขุน		
น้ำหนักตัว 10 กก.	- อาหารข้น โปรตีน 14%	400 กรัม/ตัว/วัน อาหารหยาบให้กินเต็มที่
น้ำหนักตัว 20 กก.	- อาหารข้น โปรตีน 14%	500 กรัม/ตัว/วัน อาหารหยาบให้กินเต็มที่
น้ำหนักตัว 30 กก.	- อาหารข้น โปรตีน 14%	600 กรัม/ตัว/วัน อาหารหยาบให้กินเต็มที่
น้ำหนักตัว 40 กก.	- อาหารข้น โปรตีน 14%	400 กรัม/ตัว/วัน อาหารหยาบให้กินเต็มที่

นอกจากนี้ ควรเข้าใจพฤติกรรมต่างๆ ของแพะ เพื่อสามารถจัดการเลี้ยงให้อาหารอย่างถูกต้อง

❖ นิสัยการกินอาหารของแพะ

แพะเป็นสัตว์ที่คล่องแคล่ว หากินเก่ง สามารถกินใบไม้ตามพุ่มไม้ที่มีหนามได้เป็นอย่างดี ทนต่อรสขมได้ดี แพะมักจะชอบออกหากินอาหารเองมากกว่า ชอบกินใบไม้มากกว่าหญ้า เลือกกินอาหารที่อยู่สูงกว่าระดับพื้นดินและไม่ชอบกินอาหารอย่างเดียวยาวเป็นเวลานานติดต่อกัน ดังนั้น แพะอาจจะโตช้าหากถูกบังคับให้กินอาหารเพียงชนิดเดียวเป็นเวลานานๆ

แพะไม่ชอบกินหญ้าในที่เดียวกันเป็นเวลานานๆ แม้มีหญ้าย่อยมากก็ตาม ก็ยังเดินแทะเล็มหญ้าวนเวียนไม่ซ้ำที่กัน ยังมีหญ้ามักแพะก็จะเลือกมากเลือกกินแต่หญ้าอ่อนๆ ในการปล่อยแทะเล็ม แพะชอบกินหญ้าที่มีความสูงมากกว่า 10 นิ้ว จนถึงความสูงที่สุดเท่าที่แพะจะกินได้ ใบพุ่มไม้หนามแพะจะชอบกินมาก รวมทั้งยอดอ่อนของต้นพืช

การเลี้ยงแพะในสวนยางพารา สวนผลไม้ เช่น สวนมะม่วง มะขาม และขนุน เป็นต้น เพื่อช่วยกำจัดวัชพืช แพะสามารถกินผลไม้ที่ร่วงหล่นเป็นอาหารได้ด้วย นอกจากนี้ยังอาศัยร่มเงาของต้นไม้หลบแสงแดดร้อนได้ แต่ไม่ควรปล่อยแพะลงไปกินสวนผลไม้ที่ร่วงหล่นมากๆ ในครั้งแรก เพราะอาจจะกินมากเกินไป ทำให้ท้องอืดได้ ถ้าเลี้ยงปล่อยอยู่แล้วเป็นประจำก็จะมีปัญหานานัก

❖ พฤติกรรมการกินเมื่อเลี้ยงปล่อยแทะเล็ม

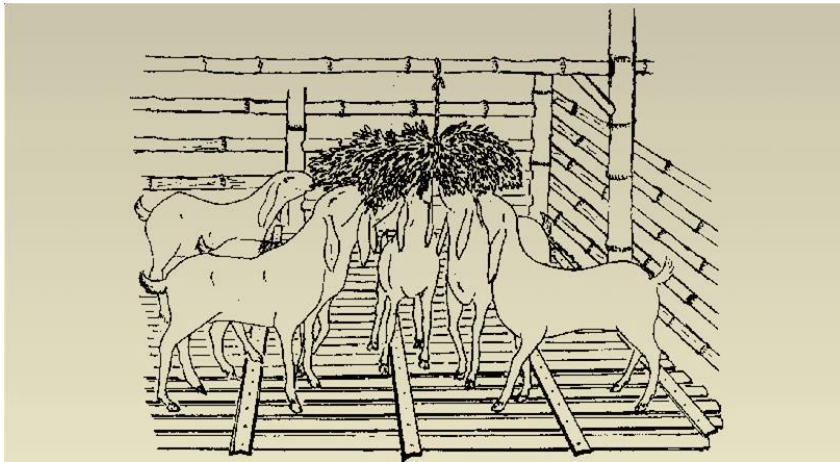
- แพะจะเดินหากินอาหารได้ไกลถึงวันละ 6 -8 กม.
- ปริมาณที่กินได้ 3-6 % ของน้ำหนักตัว (ถ้าแพะหนัก 30 กก. จะกินหญ้ายอดได้วันละ 3 กก./ตัว)
- แพะเลือกกินใบพุ่ม 72% หญ้า 28%
- ถ้าขังจะกินน้ำวันละ 0.68 ลิตร/ตัว ปล่อย 2 ลิตร/ตัว
- ใช้เวลากินอาหาร 30% เคี้ยวเอื้อง 12% เดินหาอาหาร 12% และพักผ่อน 46%

❖ การตัดใบไม้ให้กิน

1. การตัดใบไม้ให้กินไม่ควรให้เกิน 1 ใน 3 ของหญ้า
2. การตัดกิ่งไม้ควรเลือกกิ่งที่มีใบมากๆ ใบไม้แก่เกินไป
3. ควรตัดใบพืชตระกูลถั่ว เช่น ใบกระถิน แค ทองหลาง ให้สัตว์ที่อ้วนท้อง หรือกำลังเลี้ยงลูก
4. ควรตัดให้เหนือจากพื้นดินไม่น้อยกว่า 1 เมตร

5. ควรผูกกิ่งไม้แขวนไว้เหนือพื้นเพื่อให้สัตว์ได้เลือกกิน แพะจะไม่ชอบกินใบไม้ที่ถูกเหยียบย่ำ

6. ควรตัดใบไม้มากกว่า 2 ชนิดให้สัตว์ได้เลือกกิน และปลูกต้นไม้อย่างน้อย 3 ชนิดริมรั้วโรงเรือนให้กินและให้ร่มเงา

7. ควรปล่อยสัตว์ทะเล็มแบบหมุนเวียน แปลงละ 4-5 สัปดาห์ เพื่อให้สัตว์กินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตัดวงจรพยาธิ

8. ควรปล่อยสัตว์ลงแปลงหญ้า ช่วงสายหลังจากหม่นน้ำค้างแล้ว ถ้าตัดหญ้าให้กินควรตัดตอนช่วงบ่าย และตัดเหนือพื้นดินเพื่อป้องกันพยาธิ

❖ ประเภทของวัตถุดิบอาหารสัตว์

วัตถุดิบอาหารสัตว์หมายถึงวัตถุหรือสารใดๆ ก็ตามไม่ว่าจะได้จากแหล่งธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ที่สัตว์กินแล้วมีคุณค่าทางโภชนาการในแง่ของการให้โภชนะ หรือก่อให้เกิดประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งแก่สัตว์โดยครอบคลุมทั้งส่วนที่ให้สารอาหาร และไม่ให้สารอาหารที่ผสมอยู่ในสูตรอาหารสัตว์สามารถจำแนกตามส่วนประกอบหลักทางโภชนาการออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

1) **อาหารหยาบ (Roughage)** เป็นอาหารที่มีเยื่อใยสูงเกินกว่า 18 เปอร์เซ็นต์ของวัตถุดิบแห้ง มีลักษณะฟาม ส่วนใหญ่ได้จากพืชอาหารสัตว์ (Forage crop) และผลพลอยได้จากการเกษตร (Agriculture by-product) ใช้เลี้ยงแพะเป็นอาหารหลักมีหลายประเภท ดังนี้

- อาหารหยาบสด (pasture, and green forage) หมายถึง อาหารหยาบที่อยู่ในสภาพสด มีความชื้นสูง 70 – 85 เปอร์เซ็นต์ได้แก่พืชที่ตัดสดมาให้สัตว์กิน และพืชอาหารสัตว์ในทุ่งหญ้าที่สัตว์เข้าไปทะเล็ม เช่น หญ้าแพงโกลา หญ้าเนเปียร์ หญ้ากินีสีม่วง หญ้าขน หญ้ารูชี กระถิน เปลือกและต้นข้าวโพด และทางปาล์มน้ำมัน เป็นต้น

- อาหารหยาบแห้ง (dry forages and roughages) เป็นการเก็บรักษาอาหารหยาบไว้ใช้ในยามขาดแคลน ด้วยการนำเอาอาหารหยาบสดมาตากแดด 2 – 3 แดด หรือการอบด้วยความร้อนให้เหลือความชื้นไม่เกินร้อยละ 15 ซึ่งในสภาพนี้เชื้อราและราเมือกเจริญได้ยากจึงสามารถเก็บไว้ได้นานขึ้น

- อาหารหยาบหมัก (silage) เป็นการเก็บถนอมอาหารวิธีหนึ่ง โดยการนำอาหารหยาบสดมาหั่นเป็นชิ้นเล็กๆขนาด 2-3 เซนติเมตร นำไปบรรจุลงในภาชนะ เช่น บ่อหมัก (silo) หรือถังพลาสติก แล้วอัดให้แน่นปิดฝาให้สนิทไม่ให้อากาศเข้าเมื่อครบ 21 วัน จะมีสภาพเป็นกรดมี pH ประมาณ 3.5 -4.2 และมีความชื้น 70 – 75 เปอร์เซ็นต์ ถ้าใช้เกลือเม็ด 0.25 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักอาหารหยาบสดโรยบริเวณด้านบนของอาหารหยาบก่อนปิดฝาดังจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดเชื้อราบริเวณด้านบนได้

- ผลพลอยได้จากการเกษตร และอุตสาหกรรมอาหาร ในแต่ละปีประเทศไทยสามารถผลิตพืชผลทางการเกษตรได้หลายชนิด และเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีผลพลอยได้ต่างๆ มากตามไปด้วย นอกจากนี้แล้วการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรก็เพิ่มขึ้นทุกปีจึงทำให้มีเศษเหลือทิ้งต่างๆ อยู่มาก ซึ่งสามารถนำผลพลอยได้ทางการเกษตรและจากโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้มาปรับใช้เป็นอาหารของแพะได้อย่างกว้างขวาง ตัวอย่างผลพลอยได้จากการเกษตรที่สำคัญ และนำมาใช้โดยทั่วไปได้แก่ ฟางข้าว เปลือกสับปะรด ยอดอ้อย ต้นข้าวโพดฝักอ่อน เป็นต้น

2) อาหารข้น (Concentrate) เป็นอาหารที่มีคุณค่าทางอาหารสูง เยื่อใยต่ำ แพะสามารถย่อยและนำไปใช้ประโยชน์ได้สูง ได้จากเมล็ดธัญพืช และผลพลอยได้จากโรงงานต่างๆ ใช้เสริมกับอาหารหยาบเพื่อให้แพะสุขภาพสมบูรณ์เพิ่มผลผลิตทั้งการให้น้ำหรือการให้น้ำนมสูงขึ้น

- วัตถุดิบอาหารข้นประเภทพลังงาน เป็นวัตถุดิบที่ให้พลังงานในระดับสูง พลังงานที่ได้จากวัตถุดิบเหล่านี้จะอยู่ในรูปของคาร์โบไฮเดรตที่ใช้ประโยชน์ได้ง่าย เช่น แป้ง และน้ำตาล วัตถุดิบประเภทนี้มีโปรตีนน้อยกว่า 20 เปอร์เซ็นต์และเยื่อใยน้อยกว่า 18 เปอร์เซ็นต์เช่น ปลายข้าว ข้าวโพด ราละเอียด มันสำปะหลัง เป็นต้น

- วัตถุดิบอาหารข้นประเภทโปรตีน เป็นวัตถุดิบที่ให้โปรตีนสูงกว่า 20 เปอร์เซ็นต์และส่วนใหญ่เป็นโปรตีนที่มีคุณภาพดีจะมีระดับกรดอะมิโน เช่น ไลซีน เมทไธโอนีน และทรีโอนีนสูง มีเยื่อใยน้อยกว่า 18 เปอร์เซ็นต์ เช่น กากถั่วเหลือง กากถั่วลิสง กากเมล็ดฝ้าย ใบกระถินป่น กากเนื้อในเมล็ดปาล์ม และกากเปียร์ เป็นต้น

- อาหารข้นสำเร็จรูป คือ วัตถุดิบอาหารข้นที่ผสมเสร็จแล้ว หรือหัวอาหารที่ได้จากการผสมวัตถุดิบต่างๆ เพื่อให้มีสารอาหารเหมาะสมครบถ้วนตามความต้องการของสัตว์ มีทั้งชนิดผง และที่ผ่านกระบวนการอัดเป็นเม็ด เพื่อลดฝุ่น เพิ่มความน่ากิน และสะดวกต่อการนำไปใช้โดยทั่วไปจะนำอาหารข้นมาใช้เสริมร่วมกับอาหารหยาบที่เป็นอาหารพื้นฐานในสัตว์เคี้ยวเอื้อง เพื่อให้สัตว์ได้รับสารอาหารเพียงพอต่อการให้ผลผลิตที่สูงขึ้น

3) อาหารเสริมประเภทแร่ธาตุ (Mineral supplements) ถึงแม้ส่วนใหญ่สัตว์ต้องการแร่ธาตุในปริมาณน้อย แต่ก็จำเป็นต้องให้สัตว์กิน ในทางปฏิบัติอาจให้แร่ธาตุเสริมแก่แพะโดยผสมในสูตรอาหาร เช่น เปลือกหอยป่น ไคแคลเซียมฟอสเฟต กระดุกป่น และแร่ธาตุปลุกย่อยเสริมในรูปพรีมิกซ์ เป็นต้น หรืออาจให้แร่ธาตุก้อนแขวนไว้ภายในโรงเรือนให้แพะเลียกินได้ตลอดเวลา

4) อาหารเสริมประเภทวิตามิน (Vitamin supplements) วิตามินที่แนะนำให้เสริมลงในอาหาร ได้แก่ วิตามิน เอ ดี อี เค และ วิตามินบี โดยเสริมในรูปพรีมิกซ์หากไม่มีของแพะก็อาจใช้พรีมิกซ์ของโคเนื้อแทนได้

❖ วัตถุดิบประเภทอาหารหยาบ

1) หญ้าแพงโกลา (*Digitaria eriantha*)

ลักษณะทั่วไป เป็นหญ้าที่มีอายุหลายปีมีลำต้นทอดนอนไปตามพื้นดิน มีรากบริเวณข้อ ส่วนของต้นอ่อนจะเจริญไปด้านบนในลักษณะตั้งตรงหรือกึ่งตั้ง ลำต้นเล็กสูง 60-120 เซนติเมตร ใบเล็กเรียวยาวประมาณ 30 เซนติเมตร กว้าง 0.2-1.4 เซนติเมตร มีช่อดอกแบบ raceme ยาว 5-20 เซนติเมตร ไม่ติดเมล็ดขยายพันธุ์ด้วยท่อนพันธุ์ ปรับตัวขึ้นได้ดีในแหล่งที่มีปริมาณน้ำฝน 1,200 มิลลิเมตรขึ้นไป ทนต่อน้ำท่วม

ผลผลิต หญ้าแพงโกลาให้ผลผลิตน้ำหนักแห้ง 5-7 ตัน/ไร่/ปีตัดทุก 45 วัน

การใช้ประโยชน์ อาจปล่อยแพะลงแทะเล็ม หรือตัดหญ้าทุกๆ 45 วัน ให้เหลือตอสูงจากพื้นดิน 7 เซนติเมตร นำหญ้าไปให้แพะกินโดยไม่ต้องสับ เพราะลำต้นมีขนาดเล็ก และยังเหมาะสำหรับตัดทำทำหญ้าแห้งสำรองได้อีกด้วย

2) หญ้ากีนีสีม่วง (*Panicum maximum* TD58)

ลักษณะทั่วไป เป็นหญ้าที่มีอายุหลายปี ลักษณะลำต้นเป็นกอตั้งตรง ต้นหญ้าขณะออกดอกสูงประมาณ 2.0 เมตร ลำต้นมีสีม่วงบริเวณโคนต้น โหนดที่แตกใหม่มักจะมีสีม่วงหรือเขียวอมม่วง ใบมีสีเขียวเข้ม ใบยาวประมาณ 80 เซนติเมตร กว้างประมาณ 2 เซนติเมตร มีช่อดอกแบบ panicle ความยาว 15-50 เซนติเมตร ช่อดอกมีสีเขียวจนถึงสีม่วง ปลูกขยายพันธุ์ได้ด้วยเมล็ดและหน่อพันธุ์ติดเมล็ดได้ดีและมีความงอกสูง สามารถปรับตัวดีในแหล่งที่มีปริมาณน้ำฝนมากกว่า 1,000 มิลลิเมตร ขึ้นได้ดีในที่ดอนน้ำไม่ท่วมขัง เจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง ทนร่มเงา

หญ้าแพงโกลา (*Digitaria eriantha*)

หญ้ากีนีสีม่วง (*Panicum maximum* TD58)

3) หญ้าเนเปียร์ปากช่อง1 (*Pennisetum purpureum* x *P. glaucum*, Pakchong1)

ลักษณะทั่วไป หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 เป็นหญ้าอายุหลายปีทรงต้นเป็นกอตั้งตรงสูงประมาณ 2-4 เมตร แตกกอดีมีระบบรากแข็งแรง ขยายพันธุ์ด้วยท่อนพันธุ์ไม่ติดเมล็ดชอบดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง และระบายน้ำได้ดี ชอบน้ำ แต่ไม่ชอบให้น้ำท่วมขัง

ผลผลิต ตัดใช้ประโยชน์ได้ทุกๆ 45-60 วัน ลำต้นค่อนข้างอวบ น้ำ มีรสหวานเล็กน้อย สัตว์ชอบกิน หากปลูกหญ้าเนเปียร์ปากช่อง1 หากให้น้ำในฤดูแล้งด้วยระบบน้ำพ่นฝอยทุก 3-5 วัน หรือปล่อยน้ำเข้าแปลงทุกๆ 7-10 วัน หญ้าก็จะให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นและตัดได้ตลอดปี 5-6 ครั้ง ผลผลิตน้ำหนักสดประมาณ 60 ตัน/ไร่/ปีหากคิดเป็นน้ำหนักแห้งเท่ากับ 10-12 ตัน/ไร่/ปีจึงเหมาะสำหรับฟาร์มแพะที่มีพื้นที่น้อยในปัจจุบัน

การใช้ประโยชน์ เหมาะสำหรับตัดมาให้แพะกินสด หรือนำไปทำหญ้าหมัก ให้ตัดต้นชิดดินเพื่อต้นหญ้าจะได้แตกหน่อจากใต้ดินป้องกันรากลอย สับต้นหญ้าให้เป็นชิ้นเล็กๆ ความยาว 1 - 2 เซนติเมตรเพื่อให้แพะกินหญ้าได้หมด หากต้นหญ้ามียุ่่น้อยกว่า 45 วัน ลำต้นยังอ่อนก็สามารถตัดให้แพะกินได้ทั้งต้นแต่จะได้ผลผลิตน้อยกว่าตัดที่อายุ 60 วัน

4) หญ้าขน (*Brachiaria mutica*)

ลักษณะทั่วไป เป็นพืชที่มีอายุหลายปี มีลำต้นแบบกิ่งเลื้อย ทอดขนานไปกับพื้นดินยาวถึง 5 เมตรมีรากตามข้อ ระบบรากตื้น ใบและกาบใบมีขนปกคลุมจำนวนมาก ใบยาวประมาณ 30 เซนติเมตร กว้าง 2 เซนติเมตร เจริญเติบโตได้ดีในเขตชุ่มชื้น ทนต่อสภาพชื้นแฉะหรือมีน้ำท่วมขัง ปรับตัวขึ้นได้ดีในแหล่งที่มีปริมาณน้ำฝน 1,200 มิลลิเมตรขึ้นไป เป็นหญ้าที่เจริญเติบโตรวดเร็วในพื้นที่ดินเหนียวที่มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างดี เช่น ในพื้นที่กรุงเทพฯ

ผลผลิต หญ้าขนให้ผลผลิตน้ำหนักรวม 1.5-3.0 ตัน/ไร่/ปีตัดทุก 45 วัน

การใช้ประโยชน์ หญ้าขนที่ขึ้นอยู่ทั่วไปตามข้างถนนหรือพื้นที่ว่างเปล่า นั้น มักจะพบแต่ต้นแก่ซึ่งมีคุณค่าทางอาหารต่ำ หากต้องการนำมาใช้ควรเลือกตัดเฉพาะส่วนยอด และยังคงสังเกตอีกกว่าบริเวณนั้นไม่ได้ฉีดยาฆ่าหญ้าไว้

หญ้าเนเปียร์ปากช่อง1
(*Pennisetum purpureum* x *P. glaucum*, Pakchong1)

หญ้าขน (*Brachiaria mutica*)

5) หญ้ารูซี (Brachiaria ruziziensis)

ลักษณะทั่วไป เป็นหญ้าที่มีอายุหลายปี ลำต้นกึ่งตั้งกึ่งเลื้อย แตกกอดีมีไหลเลื้อยตามดิน ขณะออกดอกต้นสูงประมาณ 1.5 เมตร ใบดกมีขนอ่อนนุ่มปกคลุม มีความน่ากินสูง ใบยาวประมาณ 25 เซนติเมตร กว้างประมาณ 1.5 เซนติเมตร มีช่อดอกแบบ raceme ยาว 4-10 เซนติเมตร ติดเมล็ดได้ดีมากและเมล็ดมีความงอกสูง นิยมปลูกขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด สามารถปรับตัวได้ดีในแหล่งที่มีปริมาณน้ำฝน 1,200 มิลลิเมตรขึ้นไปเจริญเติบโตดีในที่ดอนน้ำไม่ท่วมขัง ไม่นิยมทำหญ้าแห้งเพราะเมื่อแห้งลำต้นจะแข็ง และมีขนหลุดออกมาจำนวนมาก หากสัมผัสกับผิวหนังจะเกิดอาการคันคล้ายๆ ภูมิแพ้

ผลผลิต หญ้ารูซีให้ผลผลิตน้ำหนักแห้ง 2.0-2.5 ตัน/ไร่/ปีตัดทุก 45 วัน

การใช้ประโยชน์ ตัดไปให้แพะกินสด หรือปล่อยแพะลงแทะเล็มแปลงหญ้าก็ได้ข้อดีคือปลูกง่ายและเมล็ดมีความงอกดี ข้อเสียคือเมื่อเข้าสู่ช่วงออกดอกในเดือนตุลาคม หญ้ารูซีจะชะงักการเจริญเติบโตทางลำต้นและใบ

6) กระถิน (Leucaena leucocephala)

ลักษณะทั่วไป กระถินเป็นไม้ยืนต้นอายุหลายปี(ภาพที่ 15) มีรากแก้วเล็ก ลำต้นเป็นพุ่มสูงถึง 18 เมตร ใบเป็นแบบใบรวมแบบขนนกสองชั้น (bipinnate) ดอกมีลักษณะเป็นกลุ่มทรงกลมแน่น (head) ดอกมีสีขาว เส้นผ่านศูนย์กลาง 2-5 เซนติเมตร ฝักแบนยาว 14-26 เซนติเมตร กว้าง 1.5-2.0 เซนติเมตร มีเมล็ดอยู่ในฝัก 18-22 เมล็ดต่อฝัก ใน 1 กิโลกรัม มีประมาณ 24,000 เมล็ด ปรับตัวขึ้นได้ดีในแหล่งที่มีปริมาณน้ำฝน 650-1,500 มิลลิเมตร เจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีการระบายน้ำดี ไม่ทนต่อสภาพดินกรด ทนต่อสภาพแห้งแล้งได้ดีกระถินมีสารไมโมซินแต่สารนี้ไม่เป็นพิษต่อแพะ เพราะภายในกระพาะรูเมนของแพะมีเชื้อจุลินทรีย์ที่สามารถย่อยสลายสารไมโมซินได้

ผลผลิต ควรตัดครั้งแรกเมื่ออายุ 6-8 เดือน และตัดครั้งต่อไปทุก 3 เดือน โดยตัดสูงจากพื้นประมาณ 50 เซนติเมตร ให้ผลผลิตประมาณ 2-4 ตัน/ไร่/ปีคุณค่าทางอาหารของใบรวมกิ่งอ่อน

การใช้ประโยชน์ สามารถตัดมาใช้ประโยชน์ได้หลายแบบ คือ ตัดให้แพะกินสดทั้งกิ่งก้าน ตัดสับ ปล่อยแพะลงแทะเล็มในแปลงกระถิน กระถินสับตากแห้ง กระถินหมักในถุงพลาสติก เป็นต้น

หญ้ารูซี (Brachiaria ruziziensis)

กระถิน (Leucaena leucocephala)

7) เปลือกและต้นข้าวโพด

เปลือกและต้นข้าวโพดฝักอ่อน การผลิตข้าวโพดฝักอ่อนส่งโรงงานจะเหลือต้นข้าวโพดเปลือกฝัก เป็นอาหารหยาบชั้นดีคุณค่าทางอาหารเท่ากับหญ้าสด

เปลือกและแกนฝักข้าวโพดหวานต้ม เป็นเศษเหลือจากโรงงานผลิตข้าวโพดหวานกระป๋อง มีเฉพาะบางฤดูกาล ลักษณะฉ่ำน้ำบางครั้งมีเมล็ดข้าวโพดปนมาด้วยมีคุณค่าทางอาหารสูงให้กินสด หรือหมักเก็บไว้

ต้นข้าวโพดหวาน หลังจากการเก็บฝักจำหน่ายแล้วเหลือต้นค่อนข้างแข็ง มีเยื่อใยสูง คุณค่าทางอาหารต่ำกว่าต้นข้าวโพดฝักอ่อน แต่ถ้าใช้เครื่องหั่นให้เป็นชิ้นเล็กๆ ก็สามารถใช้เป็นอาหารแพะได้

การใช้เลี้ยงสัตว์และข้อจำกัด ให้กินแทนหญ้าสดหรือสลับกับหญ้าแห้ง แพะชอบกิน หากมีจำนวนมากสามารถเก็บสำรองไว้ในรูปของฟืชหมักได้

ข้อแนะนำ การใช้เปลือกและต้นข้าวโพดฝักอ่อนสดมีความชื้นสูง จึงควรคิดเป็นวัตถุดิบแห้ง ให้แพะกินอาหารได้เพียงพอ และคำนวณให้ได้สัดส่วนอาหารข้น และอาหารหยาบที่เหมาะสมด้วย อาจเสริมหญ้าแห้งเพื่อให้แพะได้วัตถุดิบเพียงพอ ควรหั่นเป็นท่อนเล็กๆ เพื่อลดการสูญเสีย

8) ทางปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ 1 ไร่ โดยเฉลี่ยสามารถปลูกปาล์มน้ำมันได้ประมาณ 22 ต้น และเก็บเกี่ยวผลผลิตเมล็ดปาล์มได้ประมาณ 18 ครั้ง/ปี ซึ่งแต่ละครั้งก็จะตัดทางปาล์มทิ้ง 2 ทางต่อต้น แต่ละทางจะมีน้ำหนักเฉลี่ย 5 กิโลกรัม ดังนั้นจะมีผลพลอยได้จากทางปาล์มประมาณ 3,900 กิโลกรัมสด/ไร่/ปี

คุณสมบัติ ทางปาล์ม คือส่วนใบและก้าน ซึ่งก้านมีความแข็งมาก

การใช้เลี้ยงสัตว์และข้อจำกัด ให้แพะกินในรูปทางปาล์มสด โดยการหั่นทางปาล์มด้วยเครื่องบดย่อย แนะนำให้ใช้เครื่องหั่นชนิดที่ตีปนละเอียด เพื่อไม่ให้มีเสี้ยนปน นำไปเลี้ยงแพะร่วมกับอาหารข้น หรือใช้ร่วมกับกากเนื้อในเมล็ดปาล์ม การทำทางปาล์มหมักอาจใช้ทางปาล์มล้วนๆ หรือหมักร่วมกับกากน้ำตาล ในอัตรา 4 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักทางปาล์มสดก็ได้ โดยการหั่นทางปาล์มขนาดไม่เกิน 2 เซนติเมตร ใส่ภาชนะอัดแน่นปิดไม่ให้อากาศเข้า ใช้เวลาหมักประมาณ 21 วัน แล้วนำมาให้แพะกินโดยเสริมกับอาหารข้น การนำทางปาล์มที่หั่นแล้วมาใช้เป็นแหล่งอาหารหยาบเลี้ยงแพะนั้น อาจมีปัญหาการเลือกกิน ควรคลุกเคล้าอาหารให้ทั่ว ระดับที่เหมาะสมไม่ควรให้เกิน 50 เปอร์เซ็นต์ของอาหารที่กินต่อวัน

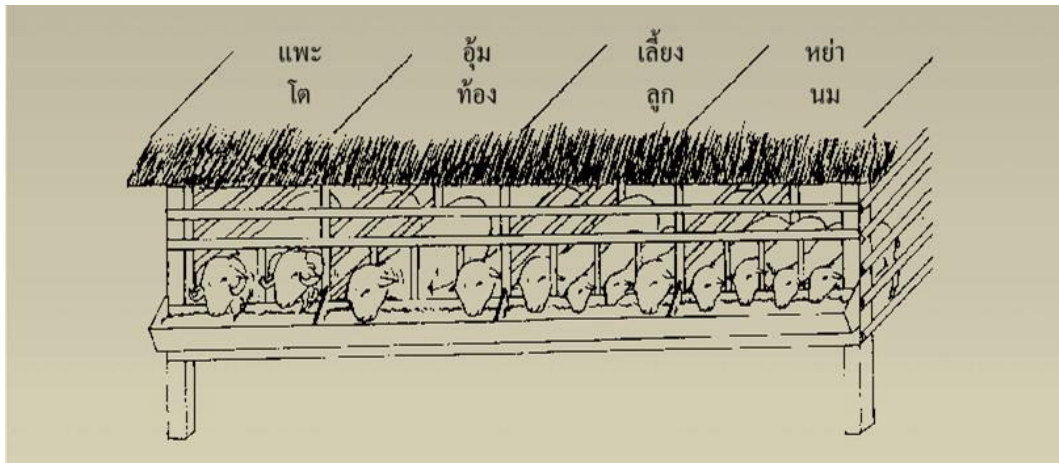
เปลือกและต้นข้าวโพด

ทางปาล์ม

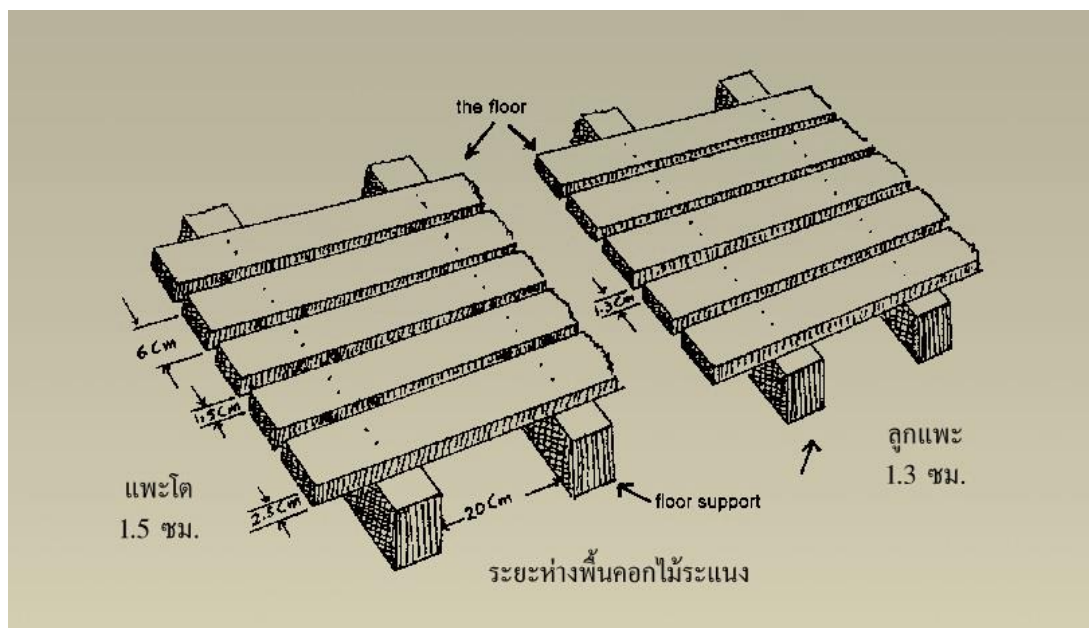
❖ การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์การเลี้ยง

การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์การเลี้ยง โรงเรือน ควรทำคอกให้อยู่ มีหลังคากันแดดและฝน ยกพื้นสูง เพื่อทำความสะอาดง่าย มีที่ใส่น้ำและอาหาร ความยาวรางอาหารมีพอให้แพะกินได้ครบทุกตัว และมีที่แบ่งกันเพื่อกันตัวอื่นที่แข็งแรงกว่าแย่งกิน อาหาร และถ้าเป็นไปได้ควรแบ่งกันคอกสำหรับเลี้ยงแพะโต แพะเล็ก แม่อุ้มท้อง แม่เลี้ยงลูก หรือคอกลูกแพะ

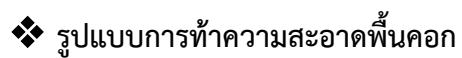

พื้นที่ภายในโรงเรือนสำหรับแพะแต่ละขนาด

ขนาดตัวสัตว์	พื้นที่ที่ต้องการ
ลูก	0.3
แม่ท้องว่าง	1.5
แม่อุ้มท้อง	1.9
พ่อพันธุ์	2.8

❖ การทำความสะอาดโรงเรือน

❖ **รั้ว** กันแปลงหญ้าใช้ลวดตาข่ายถัก ไม่ควรใช้รั้วลวดหนาม เพราะแม่แพะอาจมุดลอดทำให้บาดเจ็บเกิดการอักเสบ หรือใช้รั้วไฟฟ้าหรือรั้วทำจากวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่นที่มีราคาถูก เช่น ไม้รวก หรือวนจับปลา

❖ **อุปกรณ์** ควรมีมิดหรือกรรไกรตัดแต่งกีบ เพื่อป้องกันโรคกีบเน่า เชื้อสิ่งสกปรกที่ตามชอกออก ตัดส่วนที่งอกเกินออก ตัดให้ได้รูปกีบที่ถูกต้อง ควรหมั่นตรวจกีบแพะสม่ำเสมอ (ตัดกีบเดือนละครั้ง) โดยเฉพาะแพะที่เลี้ยงช่วงคอกตลอดเวลา อาจวางหินก้อนใหญ่ไว้ในคอก

❖ การจัดการ การเลี้ยงดู

■ ช่วงวัยเจริญพันธุ์ (ระยะการเป็นสัด)

แพะเริ่มวัยเจริญพันธุ์เมื่ออายุ 3 – 4 เดือน ตัวเมียจะเป็นสัดยอมให้ตัวผู้ขึ้นทับผสมพันธุ์ได้ ควรแยกลูกตัวเมียออกไปเลี้ยงเฉพาะในคอกตัวเมีย และจะให้ผสมพันธุ์กันเมื่ออายุ 8 เดือนขึ้นไป เพื่อให้พ่อแม่มีความสมบูรณ์พันธุ์ก่อน มิฉะนั้นอาจทำให้ตัวแม่ไม่พร้อมเลี้ยงลูก นำนมน้อย ลูกที่เกิดอาจตัวเล็กแคระแกร็น และอ่อนแอตายได้

ลักษณะการเป็นสัดของแม่แพะสังเกตได้จาก

- อวัยวะเพศบวมแดง ชุ่มชื้น และอุ่น
- กระดิกหางบ่อยขึ้น
- จะยืนเจียบเมื่อตัวผู้หรือตัวอื่นมายืนประกบติด
- ไม่ค่อยอยู่สุขุขระวนกระวาย และไม่ยอมกินอาหาร แม่แพะมีระยะห่างการเป็นสัด 21 วัน

(บวกลบ 2 วัน)

■ ช่วงการผสมพันธุ์

เมื่อเห็นแม่แพะเป็นสัดแล้ว ระยะที่เหมาะสมให้ตัวผู้ขึ้นทับ คือ 12 – 18 ชั่วโมง หลังจากให้เห็นอาการ

■ การเป็นสัด

อัตราส่วนการผสมพันธุ์

- พ่อหนุ่ม 1 ตัว ต่อแม่ 10 – 15 ตัว
- พ่ออายุ 2 ปีขึ้นไป 1 ตัว ต่อแม่ 20 – 30 ตัว

■ ข้อเสนอแนะ

- ไม่ควรนำพ่อผสมกับลูกตัวเมีย หรือลูกตัวผู้ผสมกับแม่ เพราะอาจทำให้ลูกที่เกิดตัวเล็กลง ไม่สมบูรณ์ หรือลักษณะที่ไม่ดีพิการออกมา

- ควรสับเปลี่ยนหมุนเวียนพ่อพันธุ์ตัวใหม่ทุก 12 เดือน (แลกเปลี่ยนหรือซื้อขายระหว่างฟาร์ม/หมู่บ้าน)

- ควรคัดแม่ที่ผสมไม่ติด 2 ครั้งออกไป
- ควรแยกเลี้ยงแม่ท้องแก่ และแม่เลี้ยงลูกไว้ในคอกต่างหาก เพื่อกันอันตรายจากตัวอื่น

ช่วงการอุ้มท้อง (ระยะอุ้มท้อง 150 วัน)

สังเกตดูว่าแม่แพะอุ้มท้องหรือไม่ โดย

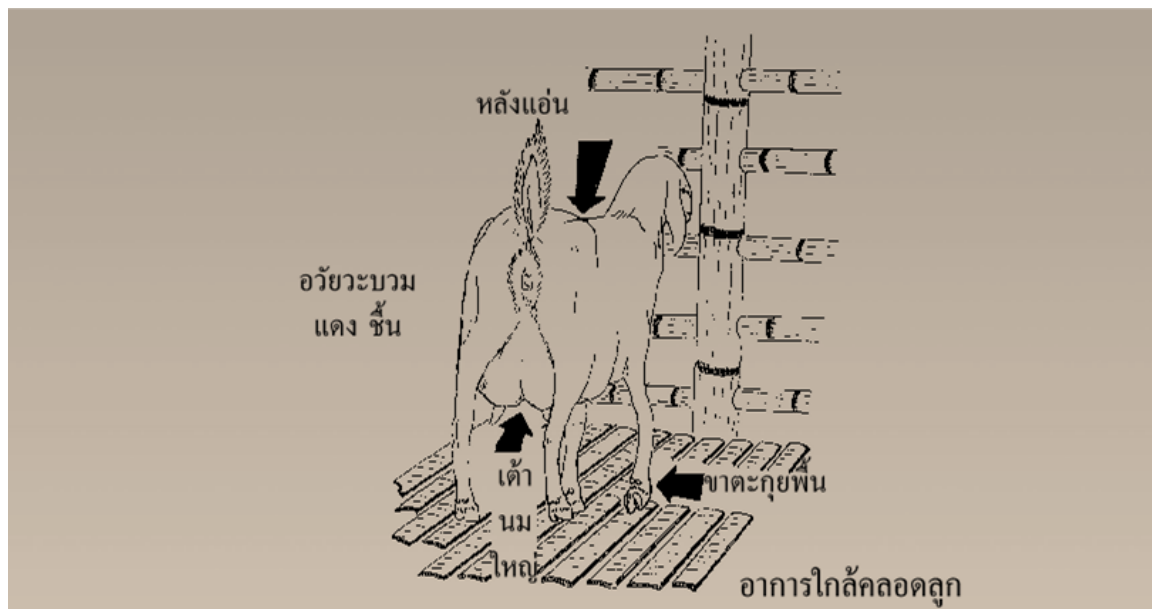
- ไม่แสดงอาการเป็นสัดอีกหลังผสมพันธุ์ไปแล้ว 17 – 21 วัน
- ท้องขยายใหญ่ขึ้นตามลำดับ
- เต้านมและหัวนมขยายใหญ่ขึ้นจากเดิม

ช่วงการอุ้มท้อง น้ำหนักตัวแม่จะเพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณ 5 กก. ดังนั้นควรเสริมหญ้า ถั่ว หรือพืชตระกูลถั่วต่างๆ และเสริมอาหาร รำข้าว กากถั่วเหลือง หรือวัสดุเหลือใช้จากการเกษตร เช่น แอ้ว ข้าวโพด และควรมีน้ำสะอาดวางให้กินเต็มที่ และคอกเลี้ยงควรแห้ง สะอาด พื้นคอกแข็งแรง ไม่ระเนงไม่ผุพัง เพื่อป้องกันการแท้งลูก

■ ช่วงการคลอดลูก

ลักษณะอาการใกล้คลอดลูกของแม่แพะสังเกตจาก

- สะโพกเริ่มขยาย หลังแอ่นลง (เพราะท้องหนักขึ้น)
- เต้านมขยายมากขึ้นและหัวนมเต่ง
- อวัยวะเพศบวมแดง และชุ่มชื้น
- จะไม่นอน แต่ลุกขึ้น เอาเท้าตะกุกพื้นคอก
- ความอยากอาหารลดลง

■ การเตรียมตัวก่อนแม่คลอดลูก

- ควรหาคอกที่สะอาด และพื้นไม่ชื้นแฉะ
- ควรมีฟางแห้งรองพื้นให้ความอบอุ่นลูก ช่วงกลางคืนหรือฤดูหนาว ควรมีไฟกกลูก
- พื้นระแนงที่เลี้ยงลูกควรมีช่องห่างไม่เกิน 1.3 ซม.
- ควรมีทิงเจอร์ไอโอดีนทาแผลที่ตัดสายสะดือ
- ทำคลอดลูกที่ปกติ ลูกจะเอาเท้าหน้าทั้ง 2 ข้างออก หรืออาจจะเอาเท้าหลังทั้ง 2 ข้าง
- ทำคลอดลูกที่ผิดปกติ เอาเท้าออกข้างเดียวอีกข้างพับอยู่ด้านใน อาจทำให้มีปัญหาการคลอด

ยาก

- ปกติลูกควรจะออกจากท้องแม่ภายใน 5 – 15 นาที หรือภายใน 1 ชั่วโมงหลังจากที่ถุงน้ำคร่ำแตกแล้ว และควรออกมาภายใน 4 – 12 ชั่วโมง เมื่อลูกออกมาปล่อยให้แม่เลียลูกให้ตัวแห้ง หรืออาจช่วยเช็ดตัวลูก ตัดสายสะดือและทาทิงเจอร์

สาเหตุที่ทำให้เกิดการคลอดลูกยากเพราะ

- ลูกคลอดท่าผิดปกติ
- แม่มีกระดูกเชิงกรานแคบเกินไป
- ลูกตัวใหญ่เกินไป
- ลูกตายในท้องแม่
- แม่ไม่สมบูรณ์ อ่อนแอ

■ การช่วยทำคลอด

หากลูกคลอดผิดปกติ หลังจากปล่อยให้แม่คลอดลูกเองแล้ว ใน 1 ชั่วโมง ลูกยังไม่คลอดออกมา อาจจะช่วยทำคลอด ดังนี้

- ตัดเล็บมือให้สั้นและลับคมออก ล้างมือให้สะอาดด้วยสบู่
- ล้างบริเวณอวัยวะเพศ/ด้านท้ายให้สะอาดด้วยสบู่
- ให้ผู้ช่วยค่อยๆ จับแม่แพะวางนอนลงทางด้านขวาตัวแม่ทับพื้นจับบริเวณคอ
- ค่อยๆ ใช้มือล้วงเข้าไปในอวัยวะเพศ
- สัมผัสลูก ให้รู้ตำแหน่งหัวหรือเท้า แล้วจึงดึงเท้าให้ออกมาทั้ง 2 ข้าง ในท่าที่ถูกต้องซ้ำๆ
- เมื่อลูกออกมาแล้ว เช็ดเมื่อกบริเวณปากจมูกเพื่อกระตุ้นให้ลูกหายใจ แล้วปล่อยให้แม่เลียตัวลูก
- กรณีอื่น ที่ไม่สามารถช่วยทำคลอดได้ ควรปรึกษาสัตวแพทย์ทันที

แม่แพะจะเริ่มกลับมาเป็นสัดอีกครั้ง หลังจากคลอดลูกแล้วประมาณ 35 – 45 วัน ดังนั้นจึงควรระวังหากแม่ยังไม่สมบูรณ์พอ เช่น ต้องเลี้ยงลูกแฝด ควรให้ผสมใหม่เมื่อแม่หย่านมลูกแล้ว และมีความพร้อมสมบูรณ์ ถ้าแม่ให้ลูกตัวเดียวสามารถผสมได้เลยเมื่อเป็นสัด

■ การเลี้ยงดูลูกช่วงแรกคลอด

ควรให้ลูกได้กินน้ำนมเหลืองจากแม่ทันที ถ้าหากลูกอ่อนแอ อาจรีดนมแม่ใส่ขวดนมหรือหลอดฉีดยาแล้วนำมาป้อนลูกด้วยตนเอง

หากแม่ไม่มีน้ำนมเลี้ยงลูก หรือแม่ตาย อาจใช้น้ำนมเหลืองเทียมทำขึ้นเอง โดยใช้ส่วนผสม ดังนี้

- นมวัวหรือนมผง 0.25 – 0.5 ลิตร
- น้ำมันตับปลา 1 ช้อนชา
- ไข่ไก่ 1 ฟอง
- น้ำตาล 1 ช้อนชา

ผสมละลายให้เข้ากันและอุ่นนมที่อุณหภูมิ 60 องศา ป้อนให้ลูกดูดกิน 3 - 4 วันๆ ละ 3 - 4 ครั้ง หลังจากนั้นฝากแม่ตัวอื่นเลี้ยง ซึ่งต้องคอยดูว่า แม่ยอมรับเลี้ยงลูกกำพร้าหรือไม่ ถ้าไม่ยอมรับอาจใช้ยาหม่องหรือของที่มีกลิ่นฉุนป้ายจมูกแม่หรือใช้เชือกผูกคอแม่เพื่อไม่ให้เห็นลูกกำลังดูดนม

■ การเลี้ยงดูลูกช่วงก่อนหย่านม

- ควบคุมเรื่องความสะอาดทั้งอาหารและพื้นคอก ป้องกันลูกขี้ไหล
 - ควรให้ลูกได้หัดกินหญ้าและอาหารเสริมตั้งแต่อายุ 3 - 4 สัปดาห์
 - ลูกที่หย่านมแม่แล้ว ลูกตัวเมียควรเลี้ยงแยกออกจากตัวผู้ เพื่อป้องกันการผสมพันธุ์กันเอง
- เนื่องจากแพะเป็นสัตว์เร็วในช่วง 4 - 6 เดือน หากปล่อยให้ผสมพันธุ์กันเองตั้งแต่เล็ก จะทำให้ลูกที่เกิดแควะแกร็นและอ่อนแอ รวมทั้งตายได้

❖ การจัดการด้านสุขภาพ

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับแพะ	ลักษณะตามปกติ
อุณหภูมิร่างกาย	102.5 – 104 องศาฟาเรนไฮต์
อัตราการเต้นของหัวใจ	60 – 80 ครั้ง/นาที
อัตราการหายใจ	15 – 30 ครั้ง/นาที
วัยเจริญพันธุ์	4 – 12 เดือน
วงรอบการเป็นสัด	18 – 23 วัน (ประมาณ 21 วัน)
ระยะการเป็นสัด	12 – 36 ชั่วโมง
ระยะการอุ้มท้อง	150 วัน

❖ การดูแลสุขภาพของแพะ

ผู้เลี้ยงอาจพบปัญหา แพะมีสุขภาพไม่ดี เจ็บป่วย จึงต้องหมั่นเอาใจใส่ดูแลในเรื่องสุขภาพ ดังนี้

1. กำจัดพยาธิภายนอก ได้แก่ เห็บ เหา และไร ซึ่งทำให้ตัวสัตว์รำคาญ และขนหลุดเป็นหย่อมๆ หรือเป็นขี้เรื้อนมีผลทำให้สุขภาพไม่ดี ผลผลิตลดลง การป้องกันแก้ไขโดยอาบน้ำและฉีดพ่นลำตัวด้วยยากำจัดพยาธิภายนอก

2. กำจัดพยาธิภายใน ได้แก่ พยาธิตัวกลม ตัวตืด และพยาธิใบไม้ในตับ ซึ่งพยาธินี้จะทำให้ซูบผอม เบื่ออาหาร อ่อนเพลีย ขนและผิวหนังหยาบกร้าน ท้องเสีย ผลผลิตลด ถ้ารุนแรงทำให้มีอาการโลหิต

จาง และตาย การป้องกันแก้ไข โดยปกติถ่ายพยาธิแพะทุก 3 เดือน แต่ถ้าพบว่าบริเวณที่เลี้ยงแพะมีพยาธิ ชุกชุม ให้ถ่ายพยาธิทุก 1 เดือน

3. การป้องกันโรคระบาด ได้แก่ โรคปากและเท้าเปื่อย โดยฉีดวัคซีนป้องกันโรคตาโปรแกรม ที่กรมปศุสัตว์กำหนดทุกปี

❖ โรคแพะที่สำคัญ

1. โรคท้องอืด

สาเหตุ เกิดก๊าซจากการหมักในกระเพาะอาหาร เนื่องจากกินหญ้าอ่อนหรือพืชใบอ่อนลวกมากเกินไป

อาการ กระเพาะอาหารพองลมขึ้น ทำให้สวาปทางซ้ายของแพะป่องขึ้น

การป้องกัน

- ไม่ควรให้แพะกินหญ้าหรือพืชตระกูลถั่วที่ขึ้นเกินไป
- หลีกเลี่ยงอย่าให้แพะกินพืชเป็นพิษ เช่น มันสำปะหลังหรือไมยราบยักษ์

การรักษาและควบคุม

- ถ้าท้องป่องมาก อย่าให้แพะนอนตะแคงซ้าย
- กระตุ้นให้แพะยืนหรือเดิน
- เจาะท้องที่สวาปซ้ายด้านบนด้วยเข็มเจาะหรือมีด เพื่อระบายก๊าซออก

2. โรคกิบเน่า

สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย

อาการ เดินขาเกเผลก กิบเน่า มีกลิ่นเหม็น

การป้องกัน

- รักษาความสะอาด อย่าให้พื้นคอกสกปรก ชื้นแฉะ
- หลีกเลี่ยงสิ่งของมีคม เช่น ตะปูไม่วางบนพื้น ทำให้กิบเท้าเป็นแผล
- ตัดแต่งกิบเป็นประจำ

การรักษาและควบคุม

- ทำความสะอาด ตัดส่วนที่เน่าออก ล้างจุ่มน้ำยาฆ่าเชื้อ เช่น ฟอมาลีน 2 – 3 % หรือสารละลายด่างทับทิม 10%
- ใช้ผ้าพันแผลที่เน่า ป้องกันแมลงและบรรเทาการเคลื่อนไหว

3. โรคปอดบวม

สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย

อาการ จมูกแห้ง ขนลุก มีไข้ ซึม เบื่ออาหาร หายใจหอบ มีน้ำมูกข้น ไอหรือจามบ่อยๆ

การป้องกัน

- ปรับปรุงโรคเรื้อนให้อบอุ่น อย่าให้ลมโกรก ฝนสาด

การรักษาและควบคุม

- ใช้ยาปฏิชีวนะ โดยการฉีด 3 วันติดต่อกัน เช่น ไทโลซิน คลอแรมเฟนิคอล เตตราซัยคลิน เป็นต้น

4. โรคบิด

สาเหตุ เกิดจากเชื้อโปรโตซัวในลำไส้

อาการ ถ่ายเหลวอาจมีมูกเลือดปน ผอม ท้องเสีย หลังโกง

การป้องกัน

- อย่าให้แปลงหญ้าขึ้นแฉะ
- ไม่ล่ำมแพะซ้ำที่เดิม

การรักษาและควบคุม

- โดยทั่วไปแพะมักมีเชื้อบิดอยู่แล้ว ถ้ามีไม่มากจะไม่แสดงอาการ
- ถ้าแพะแสดงอาการป่วยให้ใช้ยากลุ่มทาลทาซูริล โดยการกรอกให้กิน

5. โรคปากเป็นแผลพุพอง

สาเหตุ เกิดจากเชื้อไวรัส

อาการ เกิดเม็ดตุ่มเหมือนดอกกะหล่ำขึ้นที่ริมฝีปาก และจมูก อาจลุกลามไปตามลำตัว

การป้องกัน

- เมื่อมีแพะป่วยขึ้นให้แยกออก รักษาต่างหาก
- กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์แมลงหวี่ แมลงวัน ซึ่งเป็นพาหะนำเชื้อไวรัส

การรักษาและควบคุม

- ใช้ยาสีม่วงหรือสารละลายยูลี 5% ทาที่แผลเป็นประจำวันละ 2 ครั้ง จนกว่าจะหาย
- ควบคุมกำจัดแมลง
- แยกขังแพะตัวป่วยออกจากแพะดี

6. โรคปากและเท้าเปื่อย

สาเหตุ เกิดจากเชื้อไวรัส

อาการ เกิดเม็ดตุ่มพองขึ้นที่ริมฝีปากและเหงือก ทำให้เดินขาเกะเขินและน้ำลายไหล แต่อาการจะไม่เด่นชัดเหมือนในโค-กระบือ

การป้องกันรักษาและควบคุม

- ดูแลสุขาภิบาล

- ให้อาหารที่มีวิตามินซีและวิตามินอี 1 ครั้ง
- แยกขังแพะป่วยและรักษาให้หาย
- ให้อาหารป้องกันทุก 6 เดือน

7. โรคนิ่ว

สาเหตุ มักเกิดกับแพะตัวผู้ที่ถูกตอนแล้วได้รับเมล็ดพืชมากเกินไปหากแพะตัวผู้ได้รับฟอสฟอรัสมากเกินไปจะเป็นนิ่ว(urinary calculi) ซึ่งก้อนนิ่วจะขวางท่อปัสสาวะลำบาก ในแพะตัวเมียจะไม่มีปัญหาเพราะมีท่อปัสสาวะขนาดใหญ่

อาการ

- หงุดหงิด หางกระตุก อ่อนเพลีย จะมีเลือดไหลออกมาพร้อมกับปัสสาวะ
- จากการที่มีสิ่งกีดขวางกระเพาะปัสสาวะ แพะจะลุกเสียด กลิ้งไปมากับพื้น ลุก นั่งบ่อยๆ
- หลังจากที่ถูกกระเพาะปัสสาวะถูกปิดจนมิด กระเพาะจะโป่งพองใน 24-36 ชั่วโมง
- ท่อปัสสาวะจะถูกแตกเป็นรู น้ำปัสสาวะจะซึมได้ผิวหนัง เป็นสาเหตุโรคน้ำค่าน้ำหรือในท้อง
- ในกรณีที่ร้ายแรงมากกระเพาะอาจจะถูกฉีกขาดและทำให้ปัสสาวะไหลไปยังโพรงในท้องน้อยทำให้เกิดโรคเยื่อกระเพาะอักเสบและตาย

การป้องกัน

- ให้อาหารที่เป็นเมล็ดพืชและน้ำในปริมาณมาก แก่แพะตัวผู้จะช่วยป้องกันได้
- ป้องกันการเป็นนิ่วในแพะตัวผู้ โดยให้หญ้าแห้งที่มีคุณภาพสูง น้ำสะอาด
- แนะนำให้ใช้สารละลายแอมโมเนียมคลอไรด์ 5 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร ให้กินวันละ 150-200 กรัม วันละ 3-4 ครั้ง แก่แพะตัวผู้ที่ตอน
- ผสมแอมโมเนียมคลอไรด์ 1% ลงในส่วนผสมของอาหารชั้น เพื่อใช้เลี้ยงแพะเพศผู้

การรักษาและควบคุม

- ปรีกษาสัตวแพทย์ทันที เพราะการผ่าตัดเล็ก จะช่วยป้องกันเนื้อเยื่อกระเพาะฉีกขาด
- งดให้อาหารชั้น
- ใช้สารละลายแอมโมเนียมคลอไรด์ 5 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร แบ่งกรอกครั้งละ 100 ซีซี วันละ 3-4 ครั้ง แก่แพะตัวผู้ที่ตอน
- อาจให้ยาปฏิชีวนะเพื่อลดอาการอักเสบติดเชื้อของระบบทางเดินปัสสาวะ

8. โรคเต้านมอักเสบ

สาเหตุ โรคเต้านมอักเสบ คือเชื้อแบคทีเรีย เช่น Staphylococcus spp. และ Streptococcusagalactiae ซึ่งพบมากที่สุด

อาการ ลักษณะของเต้านมที่เป็นโรค อาจไม่สามารถสังเกตเห็นด้วยตาเปล่า แต่ถ้าเป็นโรครุนแรง ขึ้นน้ำนมที่ปรากฏออกมานั้นจะมีก้อนหรือลักษณะเป็นเกล็ดนมติดออกมา และอาจมีลักษณะเป็นสีเหลือง เมื่อชิมดูจะมีรสเปรี้ยว ถ้าหากไม่ได้รับการรักษา และปฏิบัติที่ดีแล้ว เต้านมนั้นจะไม่สามารถรีดนมได้อีกต่อไป และจะลุกลามไปยังเต้าอื่นๆ ด้วย โดยติดไปกับมือของผู้รีดนมหรืออุปกรณ์รีดนมและบริเวณพื้นคอก ฯลฯ ข้อควรระวังในการรีดนมคือ ต้องรักษาความสะอาดเต้านมทุกครั้งที่ทำกรรีดนม และระวังอย่าให้เกิดเป็นแผลขึ้นที่เต้านม

การรักษา

เต้านมอักเสบใช้สเตรปโตมัยซิน ออร์โอมัยซิน เทอรามัยซิน หรือเพนนิซิลิน ฉีดเข้าเต้านมวันละครั้งเป็นเวลา 3 วัน ร่วมกับการประคบด้วยน้ำอุ่น หรือฉีดยาปฏิชีวนะเข้ากล้ามเนื้อจะทำให้การรักษาได้ผลดียิ่งขึ้น

9. โรคคอบวม

สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรียชื่อ *Pasteurella multocida* ซึ่งเป็นเชื้อที่จะไม่ก่อโรคหากร่างกายของสัตว์นั้นมีสุขภาพดี ซึ่งระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายสัตว์จะสามารถควบคุมเชื้อไว้ไม่ให้เกิดการเพิ่มจำนวนและกำจัดเชื้อออกไปจนไม่ทำให้เกิดโรค

การติดต่อของโรค

การระบาดของโรคมักเกิดขึ้นได้ในช่วงที่สัตว์เกิดความเครียด และอ่อนแอ เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะในช่วงเปลี่ยนฤดูจากช่วงหน้าฝนเข้าสู่หน้าหนาว หรือในระหว่างการขนย้ายสัตว์ที่จะทำให้สัตว์เกิดความเครียดจากการปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ถึงแม้ว่าโรคนี้สามารถเกิดกับสัตว์ได้หลายชนิดแต่โรคนี้จะก่อความรุนแรงกับกระปือมากกว่าในแพะ การติดต่อส่วนมากแพะจะได้รับเชื้อผ่านทางอาหารและน้ำ หรือจากการสัมผัสคลุกคลีกับสัตว์ป่วยจากการเลี้ยงสัตว์ให้อยู่ในสภาพพื้นที่คับแคบ และอยู่อย่างแออัดหนาแน่นเกินไป รวมทั้งการถ่ายเทอากาศในคอกไม่ดี เป็นต้น

อาการ จะพบว่าแพะมีอาการบวมน้ำตามผิวหนังที่บริเวณแก้ม ใต้คาง ลำคอ เกิดความเจ็บปวดบริเวณที่บวม ส่วนที่บวมจะมีลักษณะเป็นก้อนแข็งคล้ายตุรูดสีกร่อน แพะจะหอบหายใจถี่ขึ้น และมีอาการหายใจลำบาก มีน้ำลายไหลมากกว่าปกติหรืออาจเห็นว่าน้ำลายฟูมปาก และมีของเหลวไหลย้อยออกมาทางรูจมูก เยื่อตาอักเสบแดง น้ำตาไหล มีไข้สูง เบื่ออาหาร อ่อนเพลีย แพะที่กำลังให้นมจะให้นมลดลงอย่างเห็นได้ชัด บางตัวอาจมีอาการท้องผูก แต่บางตัวอาจพบวาท้องร่วงในรายที่มีการติดเชื้อรุนแรงจะนอนซึมและในที่สุดก็ตาย

การรักษาการควบคุม

จะต้องจัดการเกี่ยวกับสุขภาพของสัตว์ให้สมบูรณ์แข็งแรงและพยายามหลีกเลี่ยงมิให้สัตว์ได้รับการกระทบกระเทือนจากสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี หรือทำให้สัตว์เกิดความเครียดอยู่เป็นเวลานาน การกักขังสัตว์ในคอกก็ไม่ควรให้หนาแน่นเกินไป และเมื่อมีการนำสัตว์เข้ามาใหม่ควรจะกักไว้ในคอกกักสัตว์ชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง ก่อนที่จะปล่อยให้รวมฝูง การฉีดวัคซีนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันโรคให้กับสัตว์ โดยฉีดวัคซีนในลูกแพะหลังหย่านม และควรทำซ้ำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

10. โรคข้อและสมองอักเสบ

สาเหตุ เกิดจากเชื้อไวรัส Viral Leukoencephalomyelitis ซึ่งเป็นเชื้อรีโทรไวรัส (Retrovirus) ทำให้เกิดโรคหลังจากใช้ระยะฟักตัว เป็นเวลานานและเมื่อสัตว์ได้รับเชื้อเพียงครั้งเดียว การติดเชื้อจะยังคงอยู่ไปตลอดชีวิต นอกจากนี้เชือนี้ยังก่อให้เกิดอาการของข้ออักเสบในแพะ (Arthritic diseases) จึงทำให้มีการเรียกกลุ่มอาการของโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสชนิดนี้ว่า Caprice Arthritis Encephalitis Syndrome (CAE)

อาการ การแสดงอาการของโรค CAE มีลักษณะอาการที่เด่นชัด 2 แบบคือ อาการทางประสาท อันเกิดจากความเสียหายที่สมองและไขสันหลัง ซึ่งมักจะพบมากในลูกแพะ กับอาการอักเสบติดเชื้อที่ข้อในแพะที่มีอายุมากและเชื้อไวรัสนี้ยังสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ปอดและเต้านมได้อีกด้วย

11. โรค布鲁เซลเลซิส โรคแท้งติดต่อ

สาเหตุ โรคแท้งติดต่อหรือโรค布鲁เซลเลซิส เป็นโรคติดต่อชนิดเรื้อรังเกิดกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมแทบทุกชนิด เช่น โค กระบือ แพะ แกะ สุกร รวมทั้งเป็นโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน โรคแท้งติดต่อเกิดจากเชื้อแบคทีเรียมีรูปร่างแท่งกลม (Coccobacilli) ซึ่งติดสีแกรมลบ ไม่สร้างสปอร์และเคลื่อนไหวไม่ได้ โรคแท้งติดต่อในแพะ มีสาเหตุจากการติดเชื้อ 布鲁เซลล่า เมลลิเทนซิส (Brucella melitensis) เชื้อโรคนี้นี้จะถูกทำลายได้ด้วยแสงแดดโดยตรงเป็นเวลา 2 ชั่วโมงหรือความร้อน 60 องศาเซลเซียส ในเวลา 10 นาที หรือยาฆ่าเชื้อโรคทั่วไปจะทำลายเชื้อนี้ได้อย่างรวดเร็ว กรณีเชื้อโรคอยู่ในพื้นดิน หรือสิ่งแวดล้อมที่ชื้นแฉะสามารถมีชีวิตอยู่ได้นานถึง 1 ปี

การติดต่อของโรค

ในแพะการติดเชื้อระหว่างฝูง โดยการเลี้ยงสัตว์ปะปนกับฝูงสัตว์อื่นที่เป็นโรค หรือนำสัตว์ที่เป็นโรคเข้ามาเลี้ยงร่วมฝูง ดังนั้นการซื้อแพะที่ไม่ทราบแหล่งที่มาและไม่ได้รับการทดสอบจึงมีความเสี่ยงที่ฟาร์มจะได้รับเชื้อโรคแท้งติดต่อจากแพะที่นำมาเลี้ยง

การติดเชื้อภายในฝูง

1. โดยการกิน เชื้อโรคทั้งติดต่อซึ่งปนเปื้อนในอาหารหรือสิ่งคัดหลั่งจากมดลูก ช่องคลอด และรก ซึ่งจากลักษณะพฤติกรรมการเล่น การแทะของแพะ จึงทำให้โรคทั้งติดต่อ แพร่กระจายอย่างรวดเร็ว
2. โดยการผสมพันธุ์กับสัตว์ติดเชื้อโดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อพันธุ์ที่เป็นโรคจะเป็นตัวแพร่เชื้อไปยังตัวเมียอื่นๆ ภายในฝูงได้อย่างรวดเร็ว

อาการ การแท้งในช่วง 2 เดือนสุดท้ายของการตั้งท้อง โดยฝูงที่พบโรคครั้งแรกมักจะมีการแท้งแทบทุกตัว และอัตราการแท้งลดลงในการตั้งท้องครั้งต่อไป นอกจากนี้อาจพบอาการเต้านมอักเสบ ขาเจ็บ และข้ออักเสบ และบางครั้งจะมีการทางระบบประสาทตัวผู้ อันพะมักมีอาการอักเสบวม

การรักษา โรคนี้ในสัตว์ไม่สามารถรักษาได้ การตรวจเลือดเพื่อทดสอบโรคและกำจัดสัตว์ป่วยเป็นวิธีเดียวในการควบคุมและกำจัดโรคให้หมดจากฟาร์มอย่างได้ผล

การป้องกัน

1. สัตว์ใหม่ที่นำเข้ามาเลี้ยงร่วมฝูงต้องมาจากฝูงสัตว์ที่กรมปศุสัตว์ รับรองว่าปลอดโรค
2. ให้สัตวแพทย์ตรวจโรคทั้งติดต่อแพะทุกตัวในฝูงเป็นประจำทุก 6 เดือน
3. รักษาสภาพคอกให้แห้งและสะอาด พ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคที่ยานพาหนะเข้า - ออก ทุก ครั้ง
4. กำจัดรกและของเหลวจากการคลอด หรือแท้งลูกทุกครั้งก่อนที่สัตว์ร่วมฝูงจะมาเลียกิน แล้วพ่นยาฆ่าเชื้อให้ทั่วบริเวณ
5. พบสัตว์แท้งลูกไม่ทราบสาเหตุ ให้สวมถุงมือเก็บรกและซากลูกสัตว์ใส่ถุงพลาสติกมัดปากถุงใส่กระติกแช่น้ำแข็ง ส่งให้ปศุสัตว์อำเภอส่งตรวจต่อไป
6. ไม่เลี้ยงสัตว์ในแปลงหญ้าเดียวกันกับฝูงสัตว์อื่นและไม่เลี้ยงปะปนร่วมกับสัตว์ฝูงอื่น
7. ปัจจุบันการทำวัคซีนป้องกันโรคทั้งติดต่อนี้ยังมีข้อจำกัดในความปลอดภัยในการใช้วัคซีนในประเทศไทยจึงไม่แนะนำให้ใช้

ในกรณีทำลายทั้งฝูง

1. ทำลายสัตว์ที่เป็นโรคหรือร่วมฝูงโดยให้สัตวแพทย์เป็นผู้ควบคุมการทำลายตามหลักวิชาการ
2. ทำลายเชื้อโรคในคอกและแปลงหญ้าให้ทั่วถึงภายหลังจากการทำลายสัตว์ป่วย
3. พักคอกและแปลงหญ้าน้อย 1 เดือน ภายหลังจากการทำลายเชื้อโรค

ในกรณีทำลายสัตว์เฉพาะตัวที่ตรวจพบว่าเป็นโรค

1. สัตว์ร่วมฝูงที่เหลือต้องเลี้ยงไว้ในพื้นที่เดิมตามที่สัตวแพทย์กำหนด ห้ามเคลื่อนย้ายเข้าออกฟาร์มจนกว่าสัตวแพทย์จะอนุญาต

2. ตรวจโรคสัตว์ทั้งฝูงซ้ำอีก 3 ครั้ง แต่ละครั้งห่างกัน 1 เดือน และในแต่ละครั้ง หากตรวจพบโรคอีกต้องทำลายสัตว์ตัวนั้นแล้วเริ่มต้นการตรวจโรคสัตว์ในฝูงที่เหลือใหม่อีก 3 ครั้ง
3. หากผลการตรวจเลือดไม่พบตัวป่วย 3 ครั้งติดต่อกัน ก็ถือว่าสัตว์ฝูงนี้ไม่มีโรคแท้งติดต่อ

❖ ปฏิทินการผลิตและดูแลแพะ

อายุ/กิจกรรม	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ฤดูกาลผสมพันธุ์แพะรอบที่1								←→				
ฤดูคลอดแพะรอบที่1	←→											
ช่วงขุนแพะเพื่อจำหน่ายรอบที่1	←→											
ช่วงจำหน่ายแพะรอบที่1				←→								
ฤดูกาลผสมพันธุ์แพะรอบที่2		←→										
ฤดูคลอดแพะรอบที่2							←→					
ช่วงขุนแพะเพื่อจำหน่ายรอบที่ 2							←→					
ช่วงจำหน่ายแพะรอบที่2										←→		
ทำวัคซีนปากและเท้าเปื่อย รอบที่ 1				←→								
ทำวัคซีนปากและเท้าเปื่อย รอบที่ 2										←→		

ที่มาข้อมูล: (1) ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุราษฎร์ธานี

(2) ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพสุราษฎร์ธานี

ส่วนที่ 4

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของแพะ

❖ สถานการณ์การผลิตแพะ ปี 2564

สถานการณ์การผลิตแพะ ในปี 2564 พบว่ามีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในประเทศไทย ทั้งหมด 84,973 ราย ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง 5 จังหวัด ได้แก่ สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวมจำนวน 44,944 ราย ซึ่งจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะทั่วประเทศเพิ่มขึ้น ร้อยละ 19.62 จากปี 2563 ที่มีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ 71,039 ราย สำหรับการเลี้ยงแพะในพื้นที่ 9 จังหวัด ภาคใต้ตอนบน พบว่า ปี 2564 มีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะทั้งหมด 9,225 ราย ส่วนใหญ่อยู่ใน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้เลี้ยงแพะมากที่สุด จำนวน 2,313 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 25.07 ของจำนวนผู้เลี้ยงแพะภาคใต้ตอนบน โดยจังหวัดพังงามีเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะใน ปี 2564 จำนวน 603 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 6.54 ของจำนวนผู้เลี้ยงแพะภาคใต้ตอนบน

เมื่อพิจารณาด้านจำนวนแพะในปี 2564 พบว่า ในประเทศไทยมีแพะทั้งหมด 1,277,148 ตัว เพิ่มขึ้น ร้อยละ 32.64 จากปี 2563 ที่มีจำนวนแพะ 962,884 ตัว โดยในส่วนของพื้นที่ 9 จังหวัดภาคใต้ตอนบนนั้น มีจำนวนแพะในปี 2564 ทั้งหมด 170,038 ตัว เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 20.18 โดยจังหวัดพังงา มีจำนวนแพะ 12,764 ตัว คิดเป็นร้อยละ 7.51 ของจำนวนแพะของภาคใต้ตอนบน โดยเพิ่มจาก ปี 2563 ร้อยละ 25.14 สอดคล้องกับทิศทางของประเทศ

ตารางที่ 9 : จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะและจำนวนแพะของประเทศและภาคใต้ตอนบน ปี 2563-2564

ระดับ	เกษตรกร (ราย)				แพะ (ตัว)			
	จำนวน		ร้อยละ		จำนวน		ร้อยละ	
	2563	2564	2563	2564	2563	2564	2563	2564
ประเทศ	71,039	84,973			962,884	1,277,148		
รวม 9 จังหวัด	7,833	9,225	100.00	100.00	141,487	170,038	100.00	100.00
นครศรีธรรมราช	1,963	2,313	25.06	25.07	40,088	48,916	28.33	28.77
กระบี่	1,417	1,650	18.10	17.89	27,166	32,525	19.20	19.13
พังงา	495	603	6.32	6.54	10,200	12,764	7.21	7.51
ภูเก็ต	58	90	0.74	0.98	1,869	2,353	1.32	1.38
สุราษฎร์ธานี	576	763	7.35	8.27	11,626	15,166	8.22	8.92
ระนอง	419	472	5.35	5.12	7,009	8,096	4.95	4.76
ชุมพร	227	293	2.90	3.17	6,421	7,102	4.54	4.18
ตรัง	1,079	1,301	13.77	14.10	13,933	17,590	9.85	10.34
พัทลุง	1,599	1,740	20.41	18.86	23,175	25,526	16.38	15.01

ที่มาข้อมูล: กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์

ตารางที่ 10 : แสดงข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะรายภาค ปี 2564

หมายเหตุ : ภาคเหนือ ได้แก่ เขต 5, 6 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เขต 3, 4 ภาคกลาง ได้แก่ เขต 1, 2 และ 7 ภาคใต้ ได้แก่ เขต 8, 9

```

graph TD
    A[เกษตรกร] --> B[พ่อ - แม่พันธุ์]
    B --> C[เกษตรกร]
    C --> D[แพะเนื้อมีชีวิต]
    D --> E[พ่อค้าท้องถิ่น]
    E --> F[พ่อค้าขายปลีก แพะเนื้อมีชีวิต]
    E --> G[พ่อค้าขายปลีก แพะเนื้อชำแหละ]
    H[แพะเนื้อมีชีวิต] --> G
    I[พ่อค้าท้องถิ่น] --> G
    F --> J[ตลาด]
    G --> J
    J --> K[พ่อ-แม่ พันธุ์]
    J --> L[เนื้อแพะชำแหละ]
    J --> M[แพะขนาดเล็ก]
    K --> N[เกษตรกร (ขยายพันธุ์)]
    L --> O[ผู้บริโภค]
    M --> P[พิธีกรรมทางศาสนา]
    I --> Q[โรงฆ่า]
  
```

ภาพที่ ๘ มีส่วนเกี่ยวข้องและการตลาดแพะเนื้อในเขตปศุสัตว์ที่ 8/ที่มาข้อมูล : ระบบเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์ที่ 8

❖ สถานการณ์การและแนวโน้มการผลิตของจังหวัด

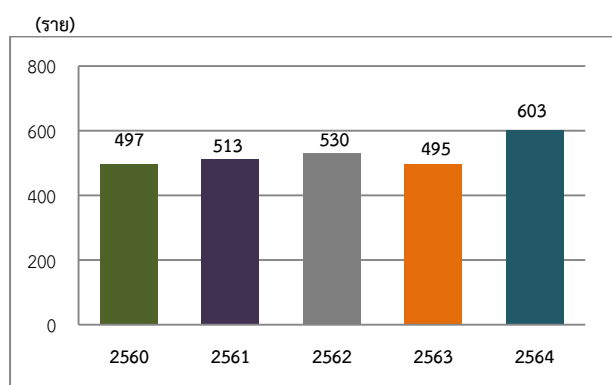
ปี 2564 จังหวัดพังงา มีเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะรวม 603 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 21.82 และจำนวนการเลี้ยงแพะ ปี 2564 จำนวน 12,764 ตัว เพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 25.14 โดยหากพิจารณาข้อมูลการเลี้ยงแพะในจังหวัดพังงา ในช่วงปี 2560-2564 พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สำหรับแนวโน้มในปี 2565 มีแนวโน้มการเลี้ยงแพะเพิ่มขึ้น โดยในพื้นที่จังหวัด มีสินค้าเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ยางพารา และ ปาล์มน้ำมัน ซึ่งผลผลิตเกิดความต้องการของตลาด ที่ผ่านมามีราคาตกต่ำตามภาวะเศรษฐกิจ ภาครัฐจึงมี แนวโน้ม ในการปรับเปลี่ยนอาชีพ ของเกษตรกร เพื่อลดปริมาณผลผลิตให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด และในส่วนของเกษตรกรเองเริ่มให้ความสำคัญกับการทำอาชีพเสริมในสวนยางพารา และสวนปาล์มน้ำมัน โดยการปรับเปลี่ยนมาเลี้ยงแพะเนื้อเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นสินค้าที่เลี้ยงง่าย ต้นทุนต่ำ และปริมาณผลผลิตยังมี ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด จึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับเกษตรกรที่สนใจในการเลี้ยงแพะเนื้อ นอกจากนี้ ปัจจุบันกรมปศุสัตว์ มีแนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อสู่เกษตรกร ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่ม เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ การสร้างศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงแพะ และถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีให้แก่กลุ่ม เกษตรกร การพัฒนาเครือข่ายการผลิตและการตลาด โดยอบรมถ่ายทอด องค์ความรู้และเทคโนโลยี แก่เกษตรกร ขับเคลื่อนเครือข่ายเกษตรกร ส่งเสริมเพิ่มมูลค่าผลผลิตและ ตลาด ให้องค์ความรู้และภูมิปัญญา รวมทั้งส่งเสริมการผลิตแพะในระบบแปลงใหญ่

ตารางที่ 11 : แสดงจำนวนเกษตรกร และจำนวนแพะ จังหวัดพังงา ปี 2560 – 2564

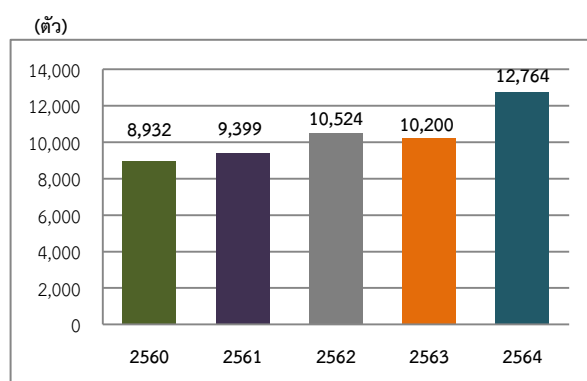
ปี	แพะ									
	แพะเนื้อ				แพะนม				รวม	
	ผู้ (ตัว)	เมีย (ตัว)	รวม		ผู้ (ตัว)	เมีย (ตัว)	รวม		จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)
			จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)			จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)		
2560	2,680	6,107	8787	482	53	92	145	19	8,932	497
2561	2,769	6,431	9200	498	64	135	199	21	9,399	513
2562	3,023	7,164	10,187	514	97	240	337	22	10,524	530
2563	2,795	7,067	9,862	479	82	256	338	21	10,200	495
2564	3,363	9,006	12,369	586	101	294	395	23	12,764	603

ที่มาข้อมูล : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

รวบรวมโดย : กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์

กราฟแสดงจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะจังหวัดพังงาช่วง ปี 2560-2564

กราฟแสดงจำนวนแพะจังหวัดพังงา ช่วงปี 2560-2564

ตารางที่ 12 : แสดงจำนวนเกษตรกร และจำนวนแพะรายอำเภอ จังหวัดพังงา ปี 2564

อำเภอ	จำนวนแพะ (ตัว)	เกษตรกร (ราย)
กะปง	653	18
เกาะยาว	938	106
กระบี่	1,724	100
ตะกั่วทุ่ง	4,659	151
ตะกั่วป่า	605	40
ทับปุด	2,255	86
ท้ายเหมือง	1,106	52
เมืองพังงา	824	50
รวม	12,764	603

ที่มาข้อมูล : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

รวบรวมโดย : กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์

พันธุ์แพะที่เกษตรกรเลี้ยง : ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง รองลงมาเป็นพันธุ์บอร์และพันธุ์ชาแนนตามลำดับ

ฤดูกาลผลิต : มกราคม – ธันวาคม (ตลอดปี)

การตลาด : ส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคกันเองภายในหมู่บ้านหรือชุมชน โดยจะมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ขายให้กับพ่อค้าและส่งออกจังหวัดภูเก็ต

❖ ต้นทุนการผลิตแพะ

การเลี้ยงแพะในเชิงธุรกิจต้องมีการบันทึกข้อมูลในด้านต่างๆอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบถึงสถานะของต้นทุนการผลิตและการตลาด ซึ่งจะส่งผลต่อกำไรหรือรายได้ของผู้ประกอบการด้านการผลิตแพะ โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในชนบทส่วนใหญ่มีการใช้หลักวิชาการน้อยมาก การเลี้ยงแบบหลังคาบ้านและเป็นอาชีพเสริม ระยะเวลาเลี้ยงไม่ยาวนานและไม่แน่นอน ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่ไม่มีการคิดต้นทุนการผลิตต่อตัวที่แท้จริง ไม่มีการจดบันทึก ต้นทุนการผลิตจึงแตกต่างกันไปตามเป้าหมายของผู้เลี้ยง

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 ได้สำรวจต้นทุนการผลิตแพะ เมื่อปี 2562 พบว่ามีต้นทุนการผลิตแพะ 107.76 บาท/กก. โดยแพะที่ได้สำรวจมีจำนวนวันที่เลี้ยงเฉลี่ย 153.18 วัน น้ำหนักเมื่อขายเฉลี่ย 25 กก./ตัว รายละเอียดตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 : แสดงต้นทุนการผลิตแพะ

หน่วย : บาท/ตัว

รายงาน	เฉลี่ย		
	เงินสด	ประเมิน	รวม
1. ต้นทุนผันแปร	1,470.32	1,075.00	2,545.32
1.1 ค่าแรงงาน	198.47	651.28	849.75
1.2 ค่าวัสดุ	1,271.85	423.28	1,695.13
1.3 ค่าเสียโอกาสในการลงทุน	-	0.43	0.43
2. ต้นทุนคงที่	-	148.66	148.66
2.1 ค่าเช่าดิน	-	51.57	51.57
2.2 ค่าเสื่อมโรงเรือนและอุปกรณ์	-	93.69	93.69
2.3 ค่าเสียโอกาสโรงเรือนและอุปกรณ์	-	3.40	3.40
3. ต้นทุนการผลิตทั้งหมด	1,470.32	1,223.66	2,693.98
4. ต้นทุนการผลิตทั้งหมด ต่อ นน. 1 กก. (บาท/กก.)	58.81	48.95	107.76
5. ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/ตัว)	3,625.00		3,625.00
6. ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)	145.00		145.00
7. ผลตอบแทนสุทธิต่อตัว (บาท/ตัว)	2,154.68		931.02
8. ผลตอบแทนสุทธิต่อ นน. 1 กก. (บาท/กก.)	86.19		37.24
น้ำหนักเมื่อเฉลี่ยต่อตัว (กก.)			25.00
อัตราการเจริญเติบโต ADG (กรัม/ตัว/วัน)			22.64
อัตราแลกเนื้อ FCR			2.54
จำนวนวันที่เลี้ยงเฉลี่ย			153.18

ที่มาข้อมูล : จากการสำรวจ. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8.

ค่าใช้จ่ายการลงทุนเลี้ยงแพะเนื้อ

การลงทุนเลี้ยงแพะเนื้อ โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี กรมปศุสัตว์ ได้รวบรวมข้อมูลการลงทุนเลี้ยงแพะเนื้อจากเครือข่ายผู้ผลิตแพะเนื้อกรมปศุสัตว์ โดยได้จัดทำข้อมูลค่าใช้จ่ายและรายได้สำหรับการลงทุนเลี้ยงแพะ ปีที่ 1 – 5 ในพื้นที่ 2 ไร่ (เริ่มต้นเลี้ยงแพะ 20 ตัว) 3 ไร่ (เริ่มต้นเลี้ยงแพะ 30 ตัว) และ 5 ไร่ (เริ่มต้นเลี้ยงแพะ 50 ตัว) พบว่าเกษตรกรมีรายได้ เฉลี่ยต่อปี 220,048 บาท, 340,679 บาท และ 555,359 บาท ตามลำดับ และเมื่อสิ้นปีที่ 5 เกษตรกร มีแพะคงเหลือ มีมูลค่า 154,000 บาท 254,000 บาท และ 402,000 บาท ตามลำดับ

ตารางที่ 14 : แสดงค่าใช้จ่ายในการลงทุนเลี้ยงพะ

หน่วย : บาท

ปีที่	พื้นที่ 2 ไร่ (เริ่มต้นเลี้ยงพะ 20 ตัว)			พื้นที่ 3 ไร่ (เริ่มต้นเลี้ยงพะ 30 ตัว)			พื้นที่ 5 ไร่ (เริ่มต้นเลี้ยงพะ 50 ตัว)		
	รายจ่าย	รายได้	ผลตอบแทน	รายจ่าย	รายได้	ผลตอบแทน	รายจ่าย	รายได้	ผลตอบแทน
1	197,200	189,553	-7647	290,800	290,660	-140	488,000	479,299	-8701
2	57,680	225,398	167,718	85,440	336,687	251,247	200,960	560,633	359,673
3	72,000	222,105	150,105	106,240	347,718	241,478	223,920	569,446	345,526
4	69,840	242,600	172,760	104,080	376,533	272,453	229,600	602,472	372,872
5	69,840	222,586	150,746	106,240	351,769	245,556	233,920	564,943	331,023
รวม	466,560	1,100,242	633,682	692,800	1,703,394	1,010,594	1,376,400	2,776,793	1,400,393

ที่มาข้อมูล: ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี. ข้อมูล ณ 20 สิงหาคม 2563

❖ โอกาสและแนวทางการบริหารจัดการสินค้า

จังหวัดพังงา มีสินค้าเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน ซึ่งผลผลิตเกินความต้องการของตลาด ที่ผ่านมามีราคาตกต่ำตามภาวะเศรษฐกิจ ภาครัฐจึงมีแนวทางในการปรับเปลี่ยนอาชีพของเกษตรกรเพื่อลดปริมาณผลผลิตให้เป็นไปตามความต้องการของตลาดและในส่วนของเกษตรกรเองเริ่มให้ความสำคัญกับการทำอาชีพเสริมในสวนยางพารา และสวนปาล์มน้ำมัน โดยการปรับเปลี่ยนมาเลี้ยงพะเนื้อเพิ่มขึ้นเนื่องจากเป็นสินค้าที่เลี้ยงง่าย ต้นทุนต่ำ และปริมาณผลผลิตยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด จึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับเกษตรกรที่สนใจในการเลี้ยงพะเนื้อ

แนวโน้มและโอกาสทางการตลาดพะ

ยังคงมีการผลิตที่เพิ่มขึ้นในทุกๆ ปี เนื่องจากเนื้อพะเป็นที่นิยมบริโภคของชาวมุสลิม และหน่วยงานราชการมีนโยบายส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เข้าไปช่วยสนับสนุนให้ความรู้ทางวิชาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและปริมาณผลผลิตพะ และจากการศึกษาข้อมูลการตลาดพะภาคใต้ตอนบนของสำนักงานเศรษฐกิจที่ 8 พบว่า มีข้อดีและโอกาสทางการตลาด ดังนี้

- 1) ผลผลิตจากพะมีคุณค่าทางโภชนาการสูงสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานได้หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค
- 2) การเลี้ยงพะเป็นอาชีพที่สร้างรายได้สูงและให้ผลตอบแทนเร็ว
- 3) พะเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สามารถพัฒนาปรับปรุงและขยายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็ว องค์กรเกษตรกรมีศักยภาพที่จะปรับปรุงและขยายพันธุ์ได้เอง มีองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิตพะที่เหมาะสม
- 4) สามารถใช้พืชอาหารสัตว์ตามธรรมชาติและผลพลอยได้จากโรงงานอุตสาหกรรมการเกษตรที่มีอยู่ในพื้นที่สามารถนำมาเป็นอาหารพะได้หลากหลาย
- 5) สามารถเลี้ยงในพื้นที่ของพืชเศรษฐกิจต่างๆ ได้ เช่น สวนยางพารา สวนปาล์ม สวนผลไม้ พืชไร่หลังเก็บเกี่ยว
- 6) การเลี้ยงพะใช้เงินลงทุนต่ำเมื่อเทียบกับโคและกระบือ
- 7) ความต้องการปุ๋ยอินทรีย์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

8) มีการร่วมมือระหว่างภาครัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน ในการพัฒนาการผลิตแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

9) การขยายตัวตลาดแพะ ในประเทศและกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และกลุ่มประเทศมุสลิมต้องการสินค้าแพะและผลิตภัณฑ์

10) นโยบายภาครัฐกำหนดให้แพะเป็นสินค้าในยุทธศาสตร์รวมถึงการส่งเสริมสินค้าฮาลาล

11) ภาครัฐมีกฎระเบียบและหน่วยงานที่ดูแลสนับสนุนตั้งแต่ระบบการผลิตถึงการจำหน่าย

12) รัฐมีนโยบายสร้างและพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง เช่น วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เป็นต้น

13) นโยบายภาครัฐส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงแพะ ทดแทนพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่ไม่เหมาะสมและราคาตกต่ำ

อย่างไรก็ตาม การเลี้ยงแพะยังมีข้อจำกัดด้านต่างๆ ที่ควรคำนึงถึง อาทิ

1) พื้นที่ไล่ต้อนเลี้ยงในธรรมชาติลดลงอย่างรวดเร็วและไม่เพียงพอ และ เกษตรกรบางส่วนไม่เห็นความสำคัญในการจัดการด้านอาหารสัตว์ที่มีประสิทธิภาพ

2) ขาดแรงงานภาคเกษตร

3) เกษตรกรบางส่วนมีความรู้ไม่เพียงพอในการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ และขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงเชิงธุรกิจ รวมถึงการรวมตัวในเชิงธุรกิจยังไม่เข้มแข็ง

4) ปริมาณแพะพันธุ์ดีไม่เพียงพอต่อการใช้ขยายพันธุ์

5) โรงฆ่า โรงแปรรูป และสถานที่จัดจำหน่ายที่ได้มาตรฐานมีจำนวนจำกัด และมีเฉพาะบางแห่ง

6) เกษตรกรขาดแหล่งเงินทุนในการนำมาประกอบอาชีพเลี้ยงแพะ

7) การเคลื่อนย้ายไม่ถูกต้องภายในประเทศทำให้เสี่ยงต่อการควบคุมโรค

❖ แนวทางการบริหารจัดการและส่งเสริมแพะเป็นสินค้าทางเลือกเชิงพื้นที่

สินค้าหลักของจังหวัดพังงา ประกอบด้วย ข้าว ยางพารา และ ปาล์มน้ำมัน ซึ่งในภาพรวม พบว่าพื้นที่ปลูกโดยยางพาราเป็นสินค้าที่มีปัญหาในเชิงพื้นที่ อาทิ การปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสม ต้นทุนการผลิตสูงให้ผลตอบแทนต่ำ และจากปัญหาด้านราคาตกต่ำและมีอุปทานส่วนเกิน ส่วนปาล์มน้ำมัน ยังมีการปลูกในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมอยู่มาก ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพการผลิตต่ำและต้นทุนการผลิตสูง ดังนั้น จึงควรปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าทั้งยางพาราและปาล์มน้ำมันโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ไม่เหมาะสม โดย สำนักงานเศรษฐกิจที่ 8 ได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสินค้าทางเลือกเพื่อทดแทนสินค้าดังกล่าว รวมทั้งกิจกรรมเสริมรายได้ที่มีศักยภาพในเชิงพื้นที่ สำหรับพื้นที่ภาคใต้ตอนบน เพื่อเสนอแนวทางการจัดการสินค้าเพื่อส่งเสริมการผลิต การตลาดได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ ดังนี้

➡ แพะ สินค้าทางเลือกสำหรับปรับเปลี่ยนและเสริมยางพารา และปาล์มน้ำมันในพื้นที่ไม่เหมาะสม

การเลี้ยงแพะในสวนยางพารา ปัจจุบัน มีกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะกระจายเกือบทุกจังหวัด ภาคใต้ตอนบน (สมาชิก 10-20 ราย/กลุ่ม) และ มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแพะแปลงใหญ่ภาคใต้ จากการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ ตอนบน พบว่าในปี 2562 มีต้นทุนการผลิตแพะเนื้อเฉลี่ย 2,694 บาทต่อตัว

ราคาที่เกษตรกรขายได้ 3,625 บาทต่อตัว เกษตรกรได้รับผลตอบแทนสุทธิจากการผลิตพะเจ๊เลีย 931 บาท ต่อตัว นอกจากนี้ การขายพะมีชีวิต เกษตรกรยังมีการขายเนื้อชำแหละ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มโดยทำเมนูอาหาร ได้หลากหลาย นอกจากนั้นนมพะยังสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ และมี Byproduct ปุ๋ยมูลพะ ราคาประมาณกิโลกรัมละ 3 บาท ส่วนเขาพะนำไปเป็นของตกแต่งได้

ปัจจุบันตลาด มีความต้องการพะเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะประเทศเวียดนาม จีน และมาเลเซีย โดยปัจจุบันราคา พะที่หน้าฟาร์มอยู่ที่กิโลกรัมละ 130-150 บาท แต่ปริมาณของพะกลับไม่เพียงพอ อีกทั้งยังมีปัญหา และข้อจำกัดในการส่งเสริมการเลี้ยงพะ เช่น ด้านพันธุ์สัตว์ (ราคาสูงและขาดแคลน) ขาดพะเนื้อ พันธุ์ดีที่จะใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์ การนำเข้าพะจากต่างถิ่นมีความเสี่ยงต่อโรคติดต่อ ด้านอาหารชั้น มีราคาสูง และขาดแคลนอาหารหยาบในบางช่วง ตลอดจนปัญหาด้านโรคสัตว์ (โรคท้องเสียและ พยาธิ) และข้อจำกัดใน ด้านพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ภาคใต้ส่วนใหญ่ถูกใช้ไปในการปลูกพืชเศรษฐกิจ เกษตรกรส่วนใหญ่จึงเลี้ยงพะ ควบคู่ผสมผสาน ขยายพื้นที่ได้น้อย

ทั้งนี้ การส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพื้นที่ยางพาราที่ไม่เหมาะสมเป็นสินค้าทางเลือกพะ ยังจำเป็นต้อง พิจารณาปัจจัยด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ตลาดรับซื้อในพื้นที่ และความพร้อม ของเกษตรกร เป็นต้น

ตารางที่ 15 : พื้นที่ปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมันที่สามารถเปลี่ยนเป็นพะ ตามความเหมาะสมของดินจังหวัดพังงา

หน่วย : ไร่

ชนิดสินค้า	ชั้นความเหมาะสมของดิน				รวมพื้นที่ปลูก	
	S1	S2	S3	N	ไร่	ร้อยละ
ยางพารา	10,309	97,989	12,580	64,905	185,784	4.66
ปาล์มน้ำมัน	35,484	18,318	5,033	5,106	63,941	3.41

ที่มาข้อมูล : กรมพัฒนาที่ดิน / Agri - Map Online, 2561

ภาพที่ 13 : พื้นที่ปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมันที่สามารถเปลี่ยนเป็นพะตามความเหมาะสมของดิน ของจังหวัดภาคใต้ตอนบน

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน / Agri - Map Online, 2561

➡ การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตระหว่างสินค้าเกษตรที่สำคัญ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3N) กับสินค้าทางเลือก พะ ในพื้นที่เหมาะสม (S1S2)

จากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตยางพารา ปี 2562 ในเขตพื้นที่ ไม่เหมาะสม (S3 N) พบว่า ผลผลิตยางพาราเฉลี่ยอยู่ที่ 243.00 กิโลกรัมต่อไร่ มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 10,684.93 บาทต่อไร่ หรือ 43.97 บาทต่อกิโลกรัม ในขณะที่เกษตรกรขายได้ในราคาเฉลี่ย 57.80 บาทต่อกิโลกรัม จะมีรายได้เฉลี่ย 14,045.40 บาทต่อไร่ และได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 3,360.47 บาทต่อไร่ หรือ 13.83 บาทต่อกิโลกรัม

จากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตปาล์มน้ำมัน ปี 2562 ในเขตพื้นที่ ไม่เหมาะสม (S3 N) พบว่า ผลผลิตปาล์มน้ำมันเฉลี่ยอยู่ที่ 2,415.08 กิโลกรัมต่อไร่ มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 8,083.42 บาทต่อไร่ หรือ 3.35 บาทต่อกิโลกรัม ในขณะที่เกษตรกรขายได้ในราคาเฉลี่ย 5.90 บาทต่อกิโลกรัม จะมีรายได้เฉลี่ย 14,248.97 บาทต่อไร่ และได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 6,165.55 บาทต่อไร่ หรือ 2.55 บาทต่อกิโลกรัม

ส่วนต้นทุนการผลิตพะ ปี 2562 ในเขตพื้นที่เหมาะสม (S1 S2) พบว่า มีต้นทุนการผลิต เฉลี่ย 2,693.98 บาทต่อตัว หรือ 107.76 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 3,625.00 บาท ต่อตัว และได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 931.02 บาทต่อตัว หรือ 37.24 บาทต่อกิโลกรัม

ตารางที่ 16 : การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิต ระหว่างการผลิต ยางพารา และปาล์มน้ำมันในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3N) กับ สินค้าทางเลือกในพื้นที่เหมาะสม (S1S2) พะ

รายการ	ยางพารา (S3N)	ปาล์มน้ำมัน (S3N)	พะ (S1S2)
1. ต้นทุนผันแปร	7,740.21	5,148.99	2,545.32 บาท/ตัว
2. ต้นทุนคงที่	2,944.71	2,934.43	148.66 บาท/ตัว
3. ต้นทุนรวมต่อไร่	10,684.93	8,083.42	2,693.98 บาท/ตัว
4. ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม	43.97	3.35	107.76 บาท/กก
5. ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	243.00	2,415.08	
6. ราคาขาย (บาท/กิโลกรัม)	57.80	5.90	145.00 บาท/กก
7. รายได้ต่อไร่ (บาท/ไร่)	14,045.40	14,248.97	3,625.00 บาท/ตัว
8. ผลตอบแทนสุทธิต่อไร่	3,360.47	6,165.55	931.02 บาท/ตัว
9. ผลตอบแทนสุทธิต่อกิโลกรัม	13.83	2.55	37.24 บาท/กก

ที่มาข้อมูล : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8

หมายเหตุ: ต้นทุนการผลิตพะ เป็นต้นทุนต่อรอบการผลิต 1 รุ่น

❖ ข้อมูลแปลงใหญ่แพะ จังหวัดพังงา

ตารางที่ 17 : แสดงข้อมูลแปลงใหญ่แพะ จังหวัดพังงา

ที่	ปี	ชื่อแปลงใหญ่	อำเภอ	จำนวน เกษตรกร (ราย)	จำนวน พื้นที่ (ไร่)	จำนวน แพะ (ตัว)
1	2560	กลุ่มผู้เลี้ยงแพะ/โค ตำบลบ่อแสน อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา	ทับปุด	70	200	966
2	2561	แปลงใหญ่แพะสหกรณ์การเกษตร (กนข) เกะยาว จำกัด ตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว	เกาะยาว	30	644	
3	2564	แปลงใหญ่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยง แพะและแปรรูปอำเภอกระบุรี	กระบุรี	30	310	675
รวม				130	1,154	675

❖ การวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตแพะจังหวัดพังงา

• จุดแข็ง (Strength)

- 1) ผลผลิตจากแพะมีคุณค่าทางโภชนาการสูงสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานได้หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค
- 2) การเลี้ยงแพะเป็นอาชีพที่สร้างรายได้สูงและให้ผลตอบแทนเร็ว
- 3) แพะเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สามารถพัฒนาปรับปรุงและขยายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็ว
- 4) สามารถใช้พืชอาหารสัตว์ตามธรรมชาติและผลพลอยได้จากโรงงานอุตสาหกรรมการเกษตรที่มีอยู่ในพื้นที่สามารถนำมาเป็นอาหารแพะได้หลากหลาย
- 5) สามารถเลี้ยงในพื้นที่ของพืชเศรษฐกิจต่างๆ ได้ เช่น สวนยางพารา สวนปาล์ม สวนผลไม้พืชไร่หลังเก็บเกี่ยว
- 6) การเลี้ยงแพะใช้เงินลงทุนต่ำเมื่อเทียบกับโคและกระบือ
- 7) อาชีพการเลี้ยงแพะสอดคล้องกับวิถีชีวิต ศาสนาและประเพณีของชุมชนชาวมุสลิมในจังหวัดพังงา
- 8) มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร จัดตั้งเป็นแปลงใหญ่

• จุดอ่อน Weakness

- 1) พื้นที่ไล่ต้อนเลี้ยงในธรรมชาติลดลงอย่างรวดเร็วและไม่เพียงพอ เกษตรกรบางส่วนไม่เห็นความสำคัญในการจัดการด้านอาหารสัตว์ที่มีประสิทธิภาพ เกษตรกรขาดเครื่องมือในการผลิตอาหาร TMR
- 2) ขาดแรงงานภาคเกษตร
- 3) เกษตรกรบางส่วนมีความรู้ไม่เพียงพอในการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ และขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงเชิงธุรกิจ รวมถึงการรวมตัวในเชิงธุรกิจยังไม่เข้มแข็ง

- 4) ปริมาณแพะพันธุ์ดีไม่เพียงพอต่อการใช้ขยายพันธุ์
- 5) เกษตรกรขาดแหล่งเงินทุนในการนำมาประกอบอาชีพเลี้ยงแพะ
- 6) ยังไม่มีโรงฆ่าแพะ โรงแปรรูป และสถานที่จัดจำหน่ายที่ได้มาตรฐาน
- 7) การเคลื่อนย้ายไม่ถูกต้องภายในประเทศทำให้เสี่ยงต่อการควบคุมโรค
- 8) ข้อมูลด้านการผลิตและการตลาดไม่เป็นปัจจุบัน
- 9) เกษตรกรบางรายไม่ให้ความสำคัญของการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์
- 10) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยและเลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริม จึงไม่อาจกำหนดราคาขายได้
- 11) การขาดข่าวสารข้อมูลด้านแหล่งผลิตและแหล่งซื้อขายแพะ

• โอกาส (Opportunity)

- 1) มีการร่วมมือระหว่างภาครัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน ในการพัฒนาการผลิตแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ
- 2) การขยายตัวตลาดแพะ ในประเทศและกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และกลุ่มประเทศมุสลิมต้องการสินค้าแพะและผลิตภัณฑ์
- 3) นโยบายภาครัฐกำหนดให้แพะเป็นสินค้าในยุทธศาสตร์รวมถึงการส่งเสริมสินค้าฮาลาล
- 4) ภาครัฐมีกฎระเบียบและหน่วยงานที่ดูแลสนับสนุนตั้งแต่ระบบการผลิตถึงการจำหน่าย
- 5) รัฐมีนโยบายสร้างและพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง เช่น วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ ระบบแปลงใหญ่ เป็นต้น
- 6) นโยบายภาครัฐส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงแพะ ทดแทนพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่ไม่เหมาะสม และราคาตกต่ำ

• อุปสรรค (Threat)

- 1) การบริโภคแพะส่วนใหญ่ยังอยู่เฉพาะในบางกลุ่ม
- 2) ปัญหาโรคระบาดสำคัญต่อการเลี้ยงแพะ (แท้งติดต่อ และ CAE)
- 3) ผู้บริโภคมีความรู้ และทัศนคติในการบริโภคแพะและผลิตภัณฑ์ไม่ถูกต้อง
- 4) มีการลักลอบนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านทำให้เสี่ยงต่อการควบคุมโรค
- 5) สภาพแวดล้อมค่อนข้างชื้น ส่งผลต่อสุขภาพของแพะ

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นางสาวกิตติยา สุปนต์

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดพังงา

ผู้จัดทำ/ผู้จัดพิมพ์

นางสาวกรรณิการ์ วาหารักษ์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กลุ่มสารสนเทศการเกษตร

นายปรีชา สุขจันทร์

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

กลุ่มสารสนเทศการเกษตร

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพังงา
ศาลากลางจังหวัดพังงา ชั้น 3 ศูนย์ราชการจังหวัดพังงา
ถนนพังงา-ทับปุด อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา 82000
โทรศัพท์ 0 7641 3181 โทรสาร 0 7641 3182
E-mail : paco_pna@opsmoac.go.th
[https:// www.opsmoac.go.th/phangnga](https://www.opsmoac.go.th/phangnga)